

ОБЩИНА СЪРНИЦА

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА
2021-2027 г.**

Приета с решение на Общински съвет – Сърница №.....

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ	4
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ	5
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	6
1. ВЪВЕДЕНИЕ	8
РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	11
1. ФИЗИКО – ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА	12
1.1 ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ	12
1.2 РЕЛЕФ.....	13
1.3 КЛИМАТ	13
1.4 ПОЗЕМЛЕНИ И ГОРСКИ РЕСУРСИ.....	14
1.5 ПОЧВИ И ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ.....	15
1.5.1 Почви.....	15
1.5.2 Полезни изкопаеми.....	15
1.6 КМЕТСТВА И НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ОБЩИНАТА.....	16
2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ.....	17
2.1 Въздух.....	17
2.2 Води.....	19
2.2.1 Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води	20
2.3 ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ	22
2.4 ЗЕЛЕНА СИСТЕМА И БИОРАЗНООБРАЗИЕ	24
2.4.1 Гори.....	24
2.4.1 Фауна.....	26
2.4.2 Защитени зони.....	26
2.4.3 Защитени територии.....	29
2.4.4 Лечебни растения	30
3. АНАЛИЗ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА	31
3.1 Отпадъци.....	31
3.1.1 Инфраструктура за събиране и транспортиране на отпадъци.....	31
3.1.2 Битови отпадъци, количество и състав	31
3.1.3 Рециклируеми отпадъци.....	34
3.1.4 Биоразградими отпадъци.....	35
3.1.5 Опасни битови отпадъци, ИУЕЕО, негодни за употреба батерии и акумулатори	35
3.1.6 Отпадъци от хуманната медицина.....	36
3.1.7 Производствени отпадъци.....	36
3.1.8 Утайки от ПСОВ.....	36
3.2 Шум.....	37
3.3 РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА	38
4. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА И ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	39
4.1 НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	39
4.2 ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ	40
4.2.1 Промисленост.....	41
4.2.2 Селско и горско стопанство.....	41
4.2.3 Търговия и услуги	42
4.2.4 Туризм и културно историческо наследство.....	42

4.2.5	Транспорт.....	43
5.	УПРАВЛЕНСКИ И ФИНАНСОВИ ФАКТОРИ.....	45
5.1	СТРУКТУРА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ДЕЙНОСТИ, СВЪРЗАНИ С ОС.....	45
5.2	СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ.....	48
5.3	ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА	48
5.4	ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ И ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОС	49
	РАЗДЕЛ II. SWOT АНАЛИЗ.....	52
	РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА.....	54
	РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	55
1.	ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ.....	56
2.	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.....	60
	РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	64
	РЕЧНИК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ	65
	РАЗДЕЛ VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ	66

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1-1 Географско местоположение на община Сърница	12
Фигура 1-2 Кметства в община Сърница	16
Фигура 2-1 Разположение на канализационните колектори на гр. Сърница	22

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1-1 Баланс на територията на община Сърница (дка)	13
Таблица 3-1Налични съдове за сметосъбиране в община Сърница, 2021 г.	31
Таблица 3-2 Образувани битови отпадъци за периода 2016-2020 г.....	32
Таблица 3-3 Морфологичен състав на смесени битови отпадъци в община Сърница.....	33
Таблица 3-4 Количество разделно събрани и сепарирани отпадъци в община Сърница за периода 2019-2020 г.	34
Таблица 3-5 Дялово разпределение на задълженията на общините от РСУО-Доспат за изпълнение на целите по чл. 31, ал.1, т.1 от ЗУО.....	35
Таблица 4-1 Население на община Сърница за периода 2016-2020 г.....	39
Таблица 4-2Брой на населението на община Сърница за периода 2021-2016 г.	39
Таблица 4-3 Брой домакинства по населени места в община Сърница към 01.02.2011 г.....	40
Таблица 5-1Планирани разходи за дейности по управление на отпадъците 2016-2020 г., лв	50
Таблица 5-2 Планирани приходи от такса битови отпадъци 2016-2020 г.	51
Таблица III 1-1 Дейности по реализацията на Програмата	58
Таблица III 2-1 План за действие	60

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БД	Басейнова дирекция
БО	Битови отпадъци
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДГС	Държавно горско стопанство
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качеството на атмосферния въздух
КР	Комплексно разрешително
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
НАСЕМ	Национална система за екологичен мониторинг
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОБА	Общинска администрация
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ООп	Организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОЧЦМ	Отпадъци от черни и цветни метали
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РДГ	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РОУКАВ	Район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух

РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
РУО	Регион за управление на отпадъците
УО	Управление на отпадъците

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Основание за разработване на програмата

Правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда произтичат от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА)¹, където в чл.17, ал.1, т.8 е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, в т.ч. в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси.

Изработването на нова Програма за опазване на околната среда в община Сърница се налага поради следните основни причини:

- Съгласно чл.79, ал.1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС)², кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда;
- Настоящата Програма за опазване на околната среда (ПООС) се явява първа такава общинска програма;
- Страната, както и общините навлизат в нов програмен период (2021-2027 година), за който има изготвени голям брой стратегически документи, финансови инструменти и др., чиито възможности следва да бъдат използвани.

В съдържателно отношение ПООС е разработена в съответствие с Методическите указания за изготвяне на общински програми за опазване на околната среда, утвърдени с решение на Колегиума на МОСВ на 29.11.1999 г. и е подчинена на целите на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Националната стратегия за околна среда.

Период на действие на програмата.

Настоящата общинска програма за опазване на околната среда на община Сърница е разработена за периода 2021-2027 година, като по този начин ще съвпада с периода на изпълнение на Плана за интегрирано развитие на община Сърница. От друга страна това отговаря и на изискванията на чл.79, ал.2 от ЗООС, който определя период на изпълнение на програмите не по-малък от три години.

Принципи и основна цел на настоящата програма

Новата програма цели да продължи формирането на правилно екологично поведение на гражданите и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентирани икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

Съгласно приоритетите на Националната стратегия за околна среда, опазването на околната среда е свързано с прилагането на следните **основополагащи принципи**:

¹ Обн., ДВ, бр. 77 от 17.09.1991 г., в сила от 17.09.1991 г., посл. изм., бр. 9 от 2.02.2021 г., в сила от 2.02.2021 г.

² Обн., ДВ, бр. 91 от 25.09.2002 г., посл. изм., бр. 21 от 12.03.2021 г.

ПРИНЦИПИ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ОКОЛНА СРЕДА:

- *Принципът на превантивните мерки, основаващи се на най-добрите съществуващи научно-технически постижения, с цел да се намалят рисковете за хората и околната среда.*
- *Принципът "Замърсителят плаща", който означава, че на всички нива разходите по предотвратяването и отстраняването на екологичното замърсяване се носят от отговорните за причиняването им.*
- *Принципът, че защитата на околната среда е обща задача за правителствата, гражданите и промишлеността, осъществявана чрез сътрудничество между тях.*

Принципът на интегрирането, който означава, че опазването на околната среда е въпрос, който не трябва да се обсъжда самостоятелно и че екологичните аспекти трябва винаги да се вземат предвид при

Основната цел на Общинската програма за опазване на околната среда е да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в Община Сърница и да се подобри общото състояние на околната среда. Всичко това трябва да стане при съхраняване на природните богатства на общината и осигурена здравословна среда на жителите ѝ.

Стратегическите цели и приоритети на Програмата са разгледани в раздел IV.

Координация с други програми

Настоящата програма е съобразена с националните и регионални приоритети в опазването на околната среда, в т.ч.:

- Общински план за развитие на Община Сърница за периода 2015-2020 г.;
- Областна стратегия за развитие на област Пазарджик 2014-2020 г.;
- Регионален план за развитие на Южен централен район (2014-2020 г.);
- Национална стратегия за регионално развитие (2012-2022);
- Национален план за управление на отпадъците (2021-2028 г.).

Настоящата програма е обвързана с Общинската програма за управление на отпадъците и раздел „Лечебни растения“, които се явяват неразделна част от настоящата програма.

С програмата се очертава целите и действията, насочени към опазване, възстановяване и подобряване на състоянието на околна среда, поддържане на разнообразието на живата

природа, ефективно и целесъобразно използване на ресурсите в контекста на устойчивото развитие на общинаСърница.

Избраният подход за разработването на Програмата съответства на публикуваните от МОСВ указанията относно структурата и състава на общинските програми за опазване на околната среда. Програмата следва стъпките на стратегическото планиране, базирано на SWOT анализ и обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

ПООС е динамичен и отворен документ, който може периодично да се допълва и актуализира в зависимост от настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо и местно значение.

Програмата се публикува на интернет страницата на Община Сърница за осигуряване на обществен достъп.

РАЗДЕЛ I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

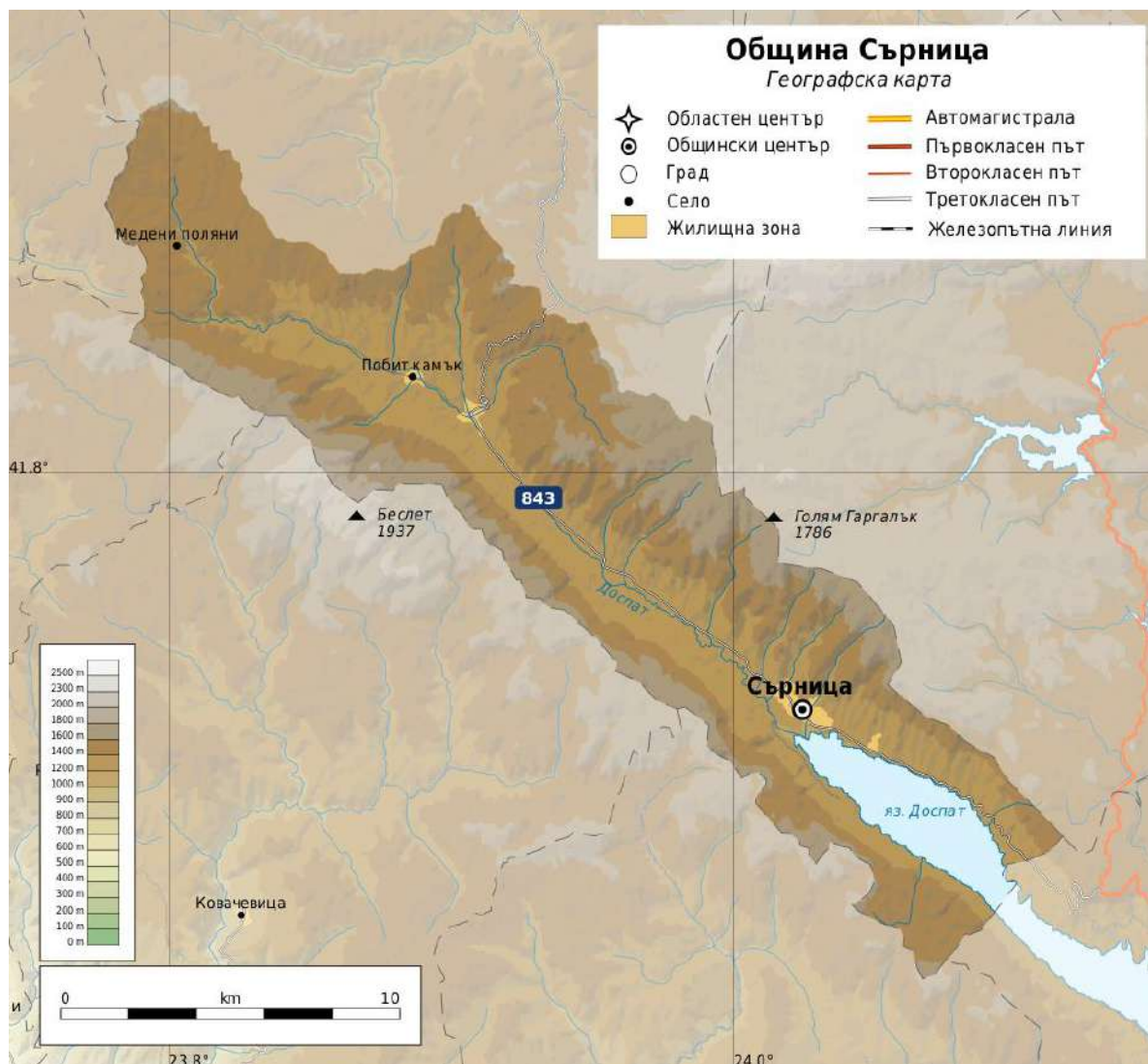
Основната цел на анализа е да се определи съществуващото състояние на поредица фактори, оказващи влияние на околната среда, да се анализират тенденциите за развитие на тези фактори и да се идентифицират причините за състоянието им.

1. ФИЗИКО – ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.1 ГЕОГРАФСКО МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

Община Сърница се намира в най-югозападната част на Западните Родопи и обхваща горното поречие на река Доспат преди вливането и в едноименния язовир. В състава на общината са включени три населени места – общинският център град Сърница и две села – Медени поляни и Побит камък. Заема територия от 198,59 km², което представлява 4,5% от територията на област Пазарджик /4332 кв.км./ и едва 0,89% от територията на Южен централен район (NUTS 2) /22305 кв.км./. В административно отношение е част от Пазарджишка област и Южния централен район за планиране. Средната надморска височина на района е 1200 м., като попада в континентално-средиземноморската климатична област.

Фигура 1-1 Географско местоположение на община Сърница

Формата на общината наподобява силно издължен правоъгълник с дълга страна около 36 км. в посока северозапад-югоизток и средна ширина около 6 км². В западна и югозападна посока община Сърница граничи с общините Белица, Банско, Гърмен и Сатовча, които са в Благоевградска област, на юг, изток и североизток с община Доспат от Смолянска област и община Батак. На север граничи с община Велинград в чиито административни граници населените места от общината са били през периода от 1987 до 01.01.2015 година.

Таблица 1-1 Баланс на територията на община Сърница (дка)

Общо	Земеделска	Горска	Населени места	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
197 869	19 371	162 540	2 065	13 219	0	673

Източник: Национален статистически институт

Най-голям относителен дял в община Сърница заемат горските територии – 162540 дка (82,14% при средно за страната 35%). На второ място е земеделската земя – 19371 дка (9,8% при средни за страната 58%). Населените места са 1,04% - 2065 дка. Водните площи заемат 6,68% или 13219 дка. от територията на общината, а площите за транспорт и инфраструктура 0,34%. На територията на общината няма териториите за добив на полезни изкопаеми.

Община Сърница е обособена като самостоятелна административна единица с Решение на МС от 09.05.2014г. №285, новата Община включва населените места, гр. Сърница, с. Медени поляни, и с. Побит камък. До 01.01.2015г. горните населени места са част от община Велинград.

1.2 РЕЛЕФ

Територията на община Сърница попада изцяло в пределите на Западните Родопи. Релефътв общината е типичен планински, определен от три главни теренни линии: река Доспат и нейните главни вододелни била, които започват северозападно от с. Медени поляни и спускайки се на югоизток очертават широка долина. Северното било започва от Висока могила, минава през м. "Кара тепе", м. "Гюловете", вр. Голям гарван (1794 м), вр. Малък гарван и достига най-югоизточната си точка (над мах. Бърдуче). Южното било, от Висока могила, се спуска на юг до местност "Преслапа", след което променя посоката си на югоизток към връх Беслет (1870 м), като минава северно от него и продължава през м. "Ранча", м. "Казана", м. "Чаирджик", до началото на Кървав дол и продължава на югоизток.

От двете главни била към р. Доспат се спускат множество по-силно или по-слабо изразени била и долове, като общо взето, северните склонове са по-стръмни и на места наклоните на терена са над 30° (под м. "Чаирджик", м. "Казана", м. "Дивите кози" и др.).

1.3 КЛИМАТ

Климатът в община Сърница е преходно-континентален със средиземноморско влияние, а във високите части е планински, повлиян от особеностите на релефа. Средногодишната температура варира от седем до десет градуса. Средногодишната температура варира от 7°C до 10°C градуса. Средномесечната януарска температура е – 1°C, средномесечната температура през юли и август е 19-20°C, а средногодишната амплитуда достига 20°C. Най-ниските температури до -15° се измерват през януари, а най-високите 28- 29° през юли и август.

Районът се характеризира с променлива до значителна облачност и по-малко слънчеви дни. През месеците от декември до март облачните дни са 10 средномесечно, а дните с незначителна облачност – 12. Слънчевите дни са около 8 средномесечно, като най-много слънце има през месеците юли и август, а най-малко през пролетта от март до май. Средният годишен брой на безоблачните дни са 168. Продължителността на слънчевото греене се отразява върху температурата на въздуха и валежите. Интензивността на сумарната слънчева радиация е в пряка зависимост от височината на слънцето над хоризонта и от прозрачността на въздуха.

Слънчево време има 2190 часа през годината. Най-много слънчеви часове има през юли – 318, а най-малко през януари – само 31 часа.

Районът е с добра радиационна характеристика, която не стимулира вторични химични реакции за повишаване нивото на замърсяване на въздуха.

Честите валежи от дъжд и сняг са типични за района на община Сърница. Валежният максимум е през месеците май-юни, а валежният минимум в края на август до октомври.

Средногодишната сума на валежите е 954 мм. Най-малки са валежите през месец септември – 36 мм, а най-влажно през месец май – 73 мм. По отношение на валежите по сезони се наблюдава едно равенство – през есента и зимата падат съответно 135 мм и 138 мм, а през пролетта и лятото – по 160 мм. Тези данни показват, че валежите са сравнително равномерно разпределени през цялата година.

Валежната сума е висока през пролетта и зимата, а в края на лятото и началото на есента понякога засушава. Има изобилни снеговалежи. Есента е топла и приятна, пролетта е влажна, но настъпва със закъснение. Тези климатични особености се дължат на голямата надморска височина, но са в зависимост от циркулационните условия на Средиземноморския басейн. Голяма част от зараждащите се там въздушни течения проникват по долината на р. Места и през сравнително ниските била на планините на юг от котловината. Валежите се характеризират с редица особености на преходносредиземноморския климат, като са най-обилни през есента, а минимални през август и септември.

Във ветровия режим преобладават подчертано северните, североизточни и югоизточните ветрове, а средната скорост на вятъра достига 0,8 м. сек. Циркулацията на въздуха осигурява добро проветряване на целия район около Сърница.

1.4 ПОЗЕМЛЕНИ И ГОРСКИ РЕСУРСИ

По данни на Общинската служба по земеделие 82% от териториите в землищата на общината се използват предимно за нуждите на горското стопанство, 9,8% за нуждите на селското стопанство, 6% са водни течения и водни площи, 1% - населени места и едва 0,37% за нуждите на транспортната инфраструктура.

Най-голям относителен дял в община Сърница заемат териториите държавна частна собственост – 80%, следвани от земите държавна публична собственост – 9%, частна собственост – 5% и общинска частна собственост – 4%. Останалите 2% от територии се разпределят между общинска публична собственост, земи на юридически лица, на религиозни организации, смесена собственост и стопанисвани от общината.

Земеделските земи, гори и неземеделски земи на територията на община Сърница към 2019 г. възлизат на 197868,388 декара, от които с начин на трайно ползване „нива“ – 2692,77 дка или едва 1,4%. Пасищата и мерите са 1100,326 дка или 1%, ливадите – 9609,255 дка (5%).

Трайните насаждения и овощни градини са общо около 84 дка или 0,05%. По начин на трайно ползване преобладават залесените територии – 115206,159 дка или 58% и дървопроизводителните площи -44037,211 дка или 22%.

Съотношението на тревни площи към ниви до голяма степен определят екстензивния характер на земеделието в общината и специализацията в говедовъдство и овцевъдство, базирани на производството на сено от естествените ливади и ползване на значителния размер мери и пасища (чийто потенциал не се използва пълноценно). Животновъдството е насочено предимно към задоволяване на потребностите на отделните домакинства. Неголемият брой на отглежданите животни се обяснява с ниската изкупна цена на млякото, високите цени на фуражите, слабото търсене на месо, които причини принуждават населението да сведе броя на животните до оптималния минимум.

Преобладаващият тип земеделски производители са многобройните дребни еднолични стопани с относително малки парцели земеделска земя и малки животновъдни ферми.

Общата горска площ на територията на община Сърница е 162540дка, от които 99,7% държавен горски фонд и 0,3% общински гори, на частни физически и юридически лица.

Общата лесистост на общината към 2018-2019 г. е 80,9%. Най-голямото природно богатство са вечнозелените иглолистни гори. Растителността е представена от бял бор, смърч и ела. Широко са разпространени черните и червени боровинки, малини, ягоди. Срещат се още билки и гъби.

Фауната е представена от лисици, златки, катерици, сърни, елени и др. В реките и язовира има пъстърва, кефал, костур, шаран и др. Районът е благоприятен за развитието на спортен и ловен туризъм.

1.5 ПОЧВИ И ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ

1.5.1 Почви

Големите различия в надморските височини, разнообразният релеф и климатични елементи, както и геоложката основа са оказали изключително голямо влияние върху почвообразователния процес. Основният почвен тип е кафявата горска почва, следвана от хумусно-карбонатната, канелената горска излужена и планинско-горската тъмноцветна почва.

Съвсем ограничено са разпространени плодородните алувиално-делувиални ливадни почви, разположени в долините на реките.

Върху преобладаващата част от територията на горите не е констатирано наличие на сериозни ерозионни процеси. Пресеченият терен, големите наклони и пашата на домашните животни са главните фактори, които са оказали влияние върху развитието на ерозионните процеси. Най-често срещана е площната ерозия на почвата, дори и при не много големи наклони, докато линейната ерозия и свързаните с нея явления, като образуване на поройни ровини и долове, свличане на почвени пластове и поройни наноси са по-рядко срещано явление.

Трябва да се отбележи, че в земите извън горския фонд, особено северно и северозападно от гр. Сърница, има терени с напреднала ерозия, на които непрекъснато се допуска паша, а това все повече влошава състоянието им. Поради преобладанието на стръмни и много стръмни наклони и лекия механичен състав на почвата, трябва да се избягва оголването на склоновете, а също така и силното изреждане на насажденията.

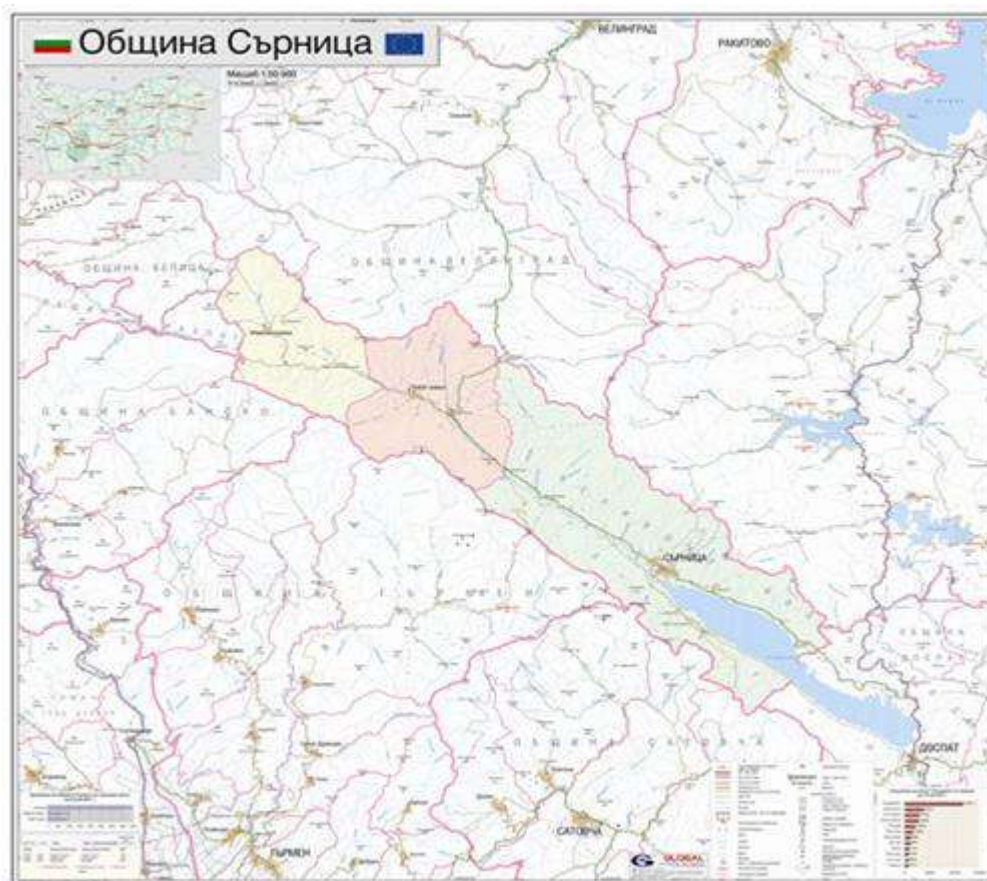
1.5.2 Полезни изкопаеми

В общината не се разработват находища на подземни природни богатства. Установени са уранови руди по горното течение на р. Доспатска, при находището "Селище", но рудодобивът е прекратен и е извършена рекултивация на нарушените терени.

1.6 КМЕТСТВА И НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ОБЩИНАТА

С Указ № 177/обн. 29.07.2014 г. на Президента на България считано от 01.01.2015 г. Сърница се обособява, като самостоятелна община с административен център гр. Сърница. Общината има 3 населени места - гр. Сърница, с. Медени поляни и с. Побит камък.

Фигура 1-2 Кметства в община Сърница

2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ

2.1 ВЪЗДУХ

Националната политика по опазване чистотата на атмосферния въздух се основава на Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ)³, чиято основна цел е намаляване на вредното въздействие и предотвратяване настъпването на опасности и щети върху здравето на хората, животните, растенията, природните и културните ценности от негативното изменение в качеството на атмосферния въздух в резултат на различни дейности.

Съгласно дефиницията „*Качество на атмосферния въздух*“ е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Състоянието на качеството на атмосферния въздух (КАВ) се оценява чрез анализ на получените от пунктовете за мониторинг данни и сравнение на измерените концентрации за контролираните замърсители с нормите за КАВ, установени с нормативни актове. Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ. Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в ЗЧАВ.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Основните показатели, характеризиращи КАВ в приземния слой са: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Община Сърница е част от Югоизточен район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (КАВ/РОУКАВ).

Контролът на основните показатели, характеризиращи качеството на приземния слой на атмосферния въздух в региона на РИОСВ-Пазарджик, се осъществява:

- в постоянен пункт за мониторинг;
- във временни пунктове, по утвърден от МОСВ график с мобилна автоматична станция;
- в пунктове, определени от РИОСВ-Пазарджик, във връзка с постъпили жалби и сигнали.

Наблюдението и контролът върху състоянието на атмосферния въздух на територията на област Пазарджик се осъществява от автоматична измервателна станция (АИС) в горски екосистеми – с. Юндола, община Велинград и от пункт с ръчно пробовземане и последващ анализ в гр. Пазарджик.

На територията на община Сърница няма разположени пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух.

³В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 18 от 2.03.2021 г., в сила от 1.01.2022 г.

Общото състояние на атмосферния въздух в община Сърница се оценява като благоприятно, поради липсата на големи промишлени източници на емисии. На територията на общината няма инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци. Общината не спада към зоните, в които са превишени нормите за КАВ или оценъчните прагове, поради което не се предвиждат чести планови контролни измервания с мобилна станция. Общината се характеризира с висока чистота и добро качество на атмосферния въздух. На територията на Община Сърница няма разположени стационарни пунктове за контрол на атмосферния въздух – общината не е включена в НАСЕМ.

Като основни източници на емисии в атмосферния въздух в община Сърница може да се посочат комунално-битовите дейности, автомобилният трафик, дървопреработвателната промишленост, строителството и неорганизираните емисии.

Горивни процеси

Битовото отопление може да бъде посочено като основен източник на замърсяване на въздуха с фини прахови частици (ФПЧ10) през зимния сезон.

Поради високите цени на електроенергията, липсата на газификация и ниските доходи, домакинствата в община Сърница използват за отопление през зимата предимно твърди горива. Това води до повишаване на емисиите на вредни вещества в атмосферата на общината по време на отоплителния сезон. Освен този фактор, за влошаването на качеството на атмосферния въздух способстват и битовите горивни системи с ниска ефективност и параметрите на комините, които не осигуряват необходимото разсейване на емисиите във въздуха, изпуснати от горивните системи. При появата на неблагоприятни метеорологични условия (безветрие, образуване на трайни мъгли) или затруднена дифузия на замърсителите има вероятност за натрупване на големи концентрации на вредни вещества около замърсителите.

Замърсяването с ФПЧ10 продължава да бъде основен проблем за качеството на атмосферния въздух за Агломерация Пазарджик.

Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на както на ФПЧ10, така и на серен диоксид.

Автомобилен трафик

Основен замърсител на атмосферния въздух от автомобилния трафик в Община Сърница са отработените газове от автомобилите. Мярка за намаляването на този вид замърсител са ежегодните технически прегледи на автомобилите от служба КАТ. Показателите, които се следят са димност, въглероден диоксид, азотни оксиди и въглеродороди.

Промисленост

Строителство

Строителните дейности са вид замърсител с прахови и твърди частици на въздуха в Община Сърница. Локалното въздействие на строителството не оказва съществено влияние върху състоянието на атмосферния въздух в по-големи мащаби.

Неорганизираните емисии

Изпускането на неорганизираните емисии в атмосферния въздух се отделят от даден вид площадки – товаро-разтоварни, открити складове на прахообразуващи материали, неизправна апаратура и други. Тяхното въздействие е локално и не влияе пряко върху общото състояние на атмосферния въздух в Община Сърница.

Изводи:

Оценката от направения анализ за състоянието на атмосферния въздух, както и от наличните програмни документи на Община Сърница и Област Пазарджик, показва, че в община Сърница атмосферният въздух не е с влошено качествено състояние. Общината се характеризира с висока чистота и добро качество на атмосферния въздух.

2.2 ВОДИ

Управлението на водите се осъществява на национално и басейново ниво. Районите на речните басейни се определят от естественото разположение навододелите между водосборните области на една или няколко основни реки. Определянето на речните басейни не следва административно-териториалното деление на страната/. Територията на община Сърница попада в „Западнобеломорския район“ за управление на водите, контролирана от съответната басейнова дирекция в гр. Благоевград.

Оценката за състоянието на водните тела (повърхностни и подземни) е част от Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) и се актуализира на всеки шест години. В ПУРБ 2016-2021 г. за „Западнобеломорския район“ е изготвена оценка за състоянието на повърхностните и подземни водни тела на база данните от мониторинга през периода 2010-2014 г. Допълнително Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ (БДЗБР) изготвя междинни оценки за състоянието на водните тела и ежегодни доклади за състоянието на водите, включващи анализ на резултатите от мониторинга през предходните години. Мониторингът бива контролен и оперативен.

Съгласно чл.169, ал. 2 от Закона за водите (ЗВ)⁴, мониторингът на водите и на зоните за защита на водите осигурява съгласуван и изчерпателен преглед на състоянието на водите във всеки район за басейново управление. Мониторингът се извършва по одобрени от Министъра на околната среда и водите програми, разработени от басейновите дирекции в съответствие със спецификата на водните тела и техните характеристики.

Мониторинговите пунктове се определят въз основа на оценка на риска, натоварването и агресивната дейност върху водните тела. Изборът на показатели за анализ е въз основа на вида и количеството натиск, изразяващ се в концентрацията на наблюдаваните замърсители. Оценката на химическото състояние на повърхностните водни тела, замърсяващите вещества се съпоставят с определени стойности на стандартите за качество, въведени с Директива 2008 /105/ на Европейския парламент и на Съвета от 18.12.2008 г. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите изразена в Наредба за стандарти за качество на околната среда. Рамковата Директива за водите въвежда екологични норми за качество на водните ресурси. Съгласно нея екологичното състояние на водните екосистеми се определя като много добро, добро, лошо или много лошо. При извършването на оценката на риска водните тела се класифицират в следните категории:

- водни тела в риск – не е необходимо допълнително охарактеризиране или допълнителни мониторингови данни;
- водни тела, които е възможно да са в риск, за които има вероятност да не постигнат екологичните цели, но са необходими допълнителни мониторингови данни;
- водни тела, които не са в риск – не е необходима допълнителна оценка и допълнителни мониторингови данни.

Хидрографската мрежа в района на община Сърница е гъста и добре развита. Главното водно течение е р. Доспат. Изворната ѝ област е землището на с. Медени поляни. Протича на

⁴В сила от 28.01.2000 г. с посл. изм. и доп. ДВ. бр.20 от 11 Март 2022г.

югоизток по протежение на цялата Доспатска долина и при гр. Сърница се влива в яз. "Доспат". Реката е пълноводна с постоянен дебит през цялата година.

Река Доспат извира под Розов връх (1643 м) и пресича държавната граница на 600 m надморска височина и координати 41°30'10" с.ш. и 24°04'20" и.д. Площта на водосборната ѝ област е 635 км² при средна надморска височина 1375 м. Дължината на реката до границата е 96 км. В горното си течение реката меандрира през Доспатската котловина с височина (1150-1200 м), част от която е залята от водите на язовир Доспат. След язовирната стена реката преминава вулканската теснина, навлиза в долинното разширение около с.Барутин и през скалистото гранитно дефиле напуска пределите на страната. Доспатската долина е забележителна с неповторима живописна природа, китни селища и изключително ценното богатство – изобилие от студени планински води.

Всички други водни течения в района са притоци на р. Доспат. По важни от тях са: Широк дол, Бегов дол, Дивите кози, Барабунски дол, Луда река, Дерменка, Усойна, Тхталийски дол, Гюмюш дере, Караосман дере, Боров дол, Камен дол и др. Те не са пълноводни, но са с постоянен воден отток, като през най-сухия лятно-есенен период запазват около 2/3 от средния си дебит. Като цяло, северните склонове на долината са по-влажни и водните течения там имат по-постоянен воден режим. По южните склонове водните течения са с по-изразени промени във водния отток през различните годишни сезони.

Долните части на северните склонове на Доспатската долина, почти по цялото и протежение, се характеризират с високо ниво на подпочвените води (0.5 –2.5 м).

Язовир „Доспат“ е сред основните водни ресурси на община Сърница. Разположен е в южните ѝ части, близо до общинския център – гр. Сърница. Язовирът в съчетание с живописната и чиста природа благоприятстват развитието на туризма в района.

Съгласно Плана за управление на речните басейни на ЗБР (2016-2021 г.) главните точкови замърсители на повърхностните води в басейна на река Доспат, както и язовир Доспат се явяват населените места – градове и села с изградени канализационни системи, но безизградени пречиствателни станции за отпадъчни води.

Съгласно направената оценка в Плана за управление на речния басейн на река Доспат в басейна на реката всички подземни водни тела са в добро състояние и няма нито едно подземно водно тяло в риск, за което да е необходимо да се прави допълнително характеризирание.

2.2.1 Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води

Водоснабдяването в община Сърница се извършва от „ВКТВ“ ЕООД, гр. Велинград. Дружеството обслужва също и населените места в община Велинград.

Води за питейни нужди за населените места в община Сърница се каптира от подземни води, за което са издадени разрешителна „ВКТВ“ ЕООД, гр. Велинград. Фирмата отговаря за мониторинга на черпените и ползвани води, както и за докладването на данните от извършените проучвания до директора на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“. Около водовземните съоръжения са оградени санитарно-охранителни зони.

Град Сърница е със смесена канализационна система. Изградена е 90 % от канализацията. Отпадните битово-фекални и промишлени води се заустват неперечистени в язовир Доспат. Няма започната процедура за изграждане на ПСОВ. В БДЗБР е постъпило Заявление за откриване на процедура за издаване на разрешително за заустване от обект: ГПСОВ – гр. Сърница / в процес на проектиране и строителство/ в язовир Доспат. Преписката е изпратена по компетентност до Министъра на околната среда и водите.

Отпадните води от гр. Сърница се заустват в язовир Доспат, за което е издадено Разрешително за заустване на отпадни води (Решение ПО-01-11/22.01.2019 г. на директор на Басейнова

дирекция „Западнобеломорски район“). Водите се заустват в пет канализационни колектора със следните координати:

Канализационен колектор №1 – заустването попада в дере в регулацията на гр. Сърница, северозападно от УПИ I в кв.10 от регулационния план на града:

Кота терен – 1227.143 м.

Координатна система WGS_84: N 41° 44' 36.939" E 24° 00' 57.954"

Координатна система 1970г.: X 4497794.242 Y 8556099.001

Координатна система БГС 2005г.: X 4624243.545 Y 376564.035

Канализационен колектор №2 – заустването попада в ПИ с идентификатор 70648.91.81 по КKKP на гр. Сърница:

Кота терен – 1210.095 м.

Координатна система WGS_84: N 41° 44' 16.486" E 24° 00' 50.485"

Координатна система 1970г.: X 4497162.015 Y 8555930.845

Координатна система БГС 2005г.: X 4623615.622 Y 376380.394

Канализационен колектор №3 – заустването попада в ПИ с идентификатор 70648.92.600 по КKKP на гр. Сърница:

Кота терен – 1201.205 м.

Координатна система WGS_84: N 41°44'11.821" E 24°01'14.862"

Координатна система 1970г.: X 4497021.990 Y 8556495.050

Координатна система БГС 2005г.: X 4623461.775 Y 376941.005

Канализационен колектор №4 – заустването попада в ПИ с идентификатор 70648.142.586 по КKKP на гр. Сърница:

Кота терен – 1194.915 м.

Координатна система WGS_84: N 41° 44' 03.093" E 24° 01' 29.502"

Координатна система 1970г.: X 4496755.171 Y 8556835.406

Координатна система БГС 2005г.: X 4623186.668 Y 377274.713

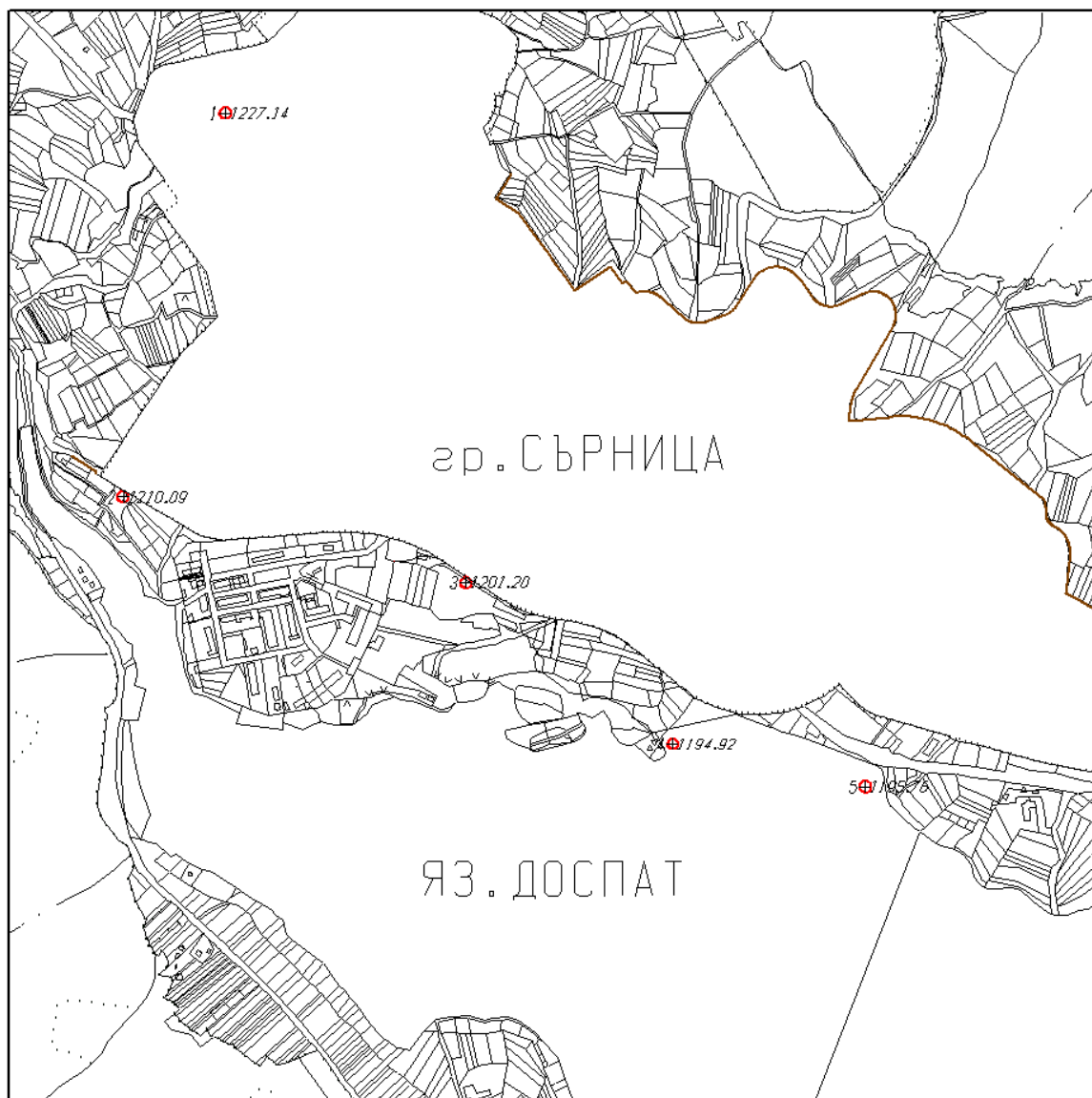
Канализационен колектор №5 – заустването попада в ПИ с идентификатор 70648.142.586 по КKKP на гр. Сърница:

Кота терен – 1195.761 м.

Координатна система WGS_84: N 41° 44' 00.748" E 24° 01' 43.216"

Координатна система 1970г.: X 4496685.078 Y 8557152.853

Координатна система БГС 2005г.: X 4623108.796 Y 377590.352

Фигура 2-1 Разположение на канализационните колектори на гр. Сърница

Отпадните води от селата Побит камък и Медени поляни се заустват в река Доспат.

2.3 ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и поради това, тяхното опазване е основен приоритет. От чистотата им до голяма степен зависи тяхното плодородие и влияние върху здравето на хората и животните. Като компонент на околната среда почвите са подложени на вредни въздействия и затова опазването им е от особено значение.

В Основният почвен тип в района на община Сърница е кафявата горска почва, следвана от хумусно-карбонатната, канелената горска излужена и планинско-горската тъмноцветна почва. Съвсем ограничено са разпространени плодородните алувиално-делувиални ливадни почви, разположени в долините на реките

Няма данни за замърсявания на почвите в община Сърница или наличие на значителни проблеми, които да застрашават тяхното състояние. На територията на община Сърница е определен един пункт от програмата за почвен мониторинг I ниво, широкомащабен мониторинг -

пункт № 134 гр. Сърница. През периода 2016-2020 г. РИОСВ - Пазарджик не е констатирала нарушения, касаещи замърсявания на почвите с пестициди, тежки метали и металоиди, устойчиви органични замърсители.

Общинското ръководство няма своя програма за опазването качеството на почвите.

Основен източник на почвено замърсяване и разрушаване е нерегламентираното изхвърляне на различни отпадъци – битови, селскостопански, строителни. На територията на общината при възникване на локални замърсявания със сезонни отпадъци от домакинствата и строителни отпадъци, се констатираат своевременно и отговорните служители на Община Сърница предприемат незабавни мерки за отстраняването им. Ежегодно се полагат усилия за премахване на нерегламентираните сметища и локални замърсявания в общината.

Няма предприятия, чиито производства да замърсяват почвите в района.

Активни ерозионни процеси в общинските гори не се наблюдават. Това не е такаъв земите извън горския фонд, особено северно и северозападно от гр. Сърница. Там се наблюдават терени с напреднала ерозия, на които непрекъснато се допуска паша, а това все повече влошава състоянието им. Най-често срещана е площната ерозия на почвата, дори и при не много големи наклони, докато линейната ерозия и свързаните с нея явления, като образуване на поройни ровини и долове, свличане на почвени пластове и поройни наноси са по-рядко срещано явление

Поради преобладанието на стръмни и много стръмни наклони и лекия механичен състав на почвата, трябва да се избягва оголването на склоновете, а също така и силното изреждане на насажденията.

Изводи:

Общото състояние на почвите в общината е добро. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и други замърсители. Необходимо е периодично да се информират земеделските стопани за прилагане на екологичните изисквания относно земеделските практики.

Потенциални проблеми за почвите и почвеното плодородие в района на община Сърница са: паленето на стърнища; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове); ерозия.

В места, където съществува опасност от появата на ерозионни процеси, превантивните мерки следва да бъдат следните:

- Своевременно залесяване на площите с ерозионна опасност с подходящи дървесни видове.
- При извършване на почвоподготовката за залесяване, правенето на ръчни тераси спомага за намаляване скоростта на повърхностния отток и оттам за намаляване разрушителната сила на водата. Този начин на почвоподготовка трябва да се прилага и при бъдещите залесителни мероприятия.
- Сечищните отпадъци да се използват за запълване на стръмни дерета и създаване на задръствания.

При строежа на нови пътища да се вземат мерки за недопускане развитието на линейна ерозия чрез изграждането на отводнителни съоръжения.

2.4 ЗЕЛЕНА СИСТЕМА И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Общоевропейската мрежа „Натура 2000“ е съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията) и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

Екомрежата е създадена през 1992 г. чрез приемането на Директивата за местообитанията, която заедно с Директивата за птиците представлява крайъгълният камък на политиката за опазване на природата в Европа. Тя е важен елемент от изпълнението на поетия ангажимент от държавните и правителствените ръководители в Европа по време на срещата им на високо равнище в Гьотеборг през 2001 г. за „спиране на загубата на биологичното разнообразие до 2010 година“.

Целта на мрежата „Натура 2000“ е да се опазват и управляват уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение в Европа, без оглед на национални или политически граници. „Натура 2000“ не е просто система от строго охранявани природни резервати. Тъй като тя е неразделна част от общия пейзаж, важно е обектите да продължават да се управляват по начин, който отчита присъствието на уязвими местообитания и видове.

Към 2020 г. националната мрежа от защитени зони включва: 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23.1% от територията на България; 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3% от територията на България.

2.4.1 Гори

Община Сърница е типично горска община с горски територии – 162540 дка (82,14% при средно за страната 35%). Държавният горски фонд се управлява от Държавно горско стопанство „Селище“ (ДГС „Селище“), в структурата на РДГ – Пазарджик. Основните приходи идват от продажбата на дървесина и от организирания ловен туризъм. ДГС „Селище“ се намира в Западните Родопи, в най-югозападната част на Пазарджишка област и заема цялата горна половина (на северозапад от линията Кървав дол-Бърдуче) на Доспатската долина, през която протича р. Доспат. Това са северните склонове на Родопския дял „Дъбраш“ и южните склонове на вододела между р.Доспат (приток на р.Места) и р.Марица. Общата площ на стопанството е 16618,6 ха. Основната цел на стопанисването на гората е повишаването на нейната продуктивност и на специалните и функции-охранни и рекреационни.

За поддържането на екоравновесие и биоразнообразие ежегодно се извършват редица мероприятия, свързани със залесяване на горски територии и разселване на дивеч.

Общата горска площ на територията на община Сърница е 162 540 дка, от които 99,7% държавен горски фонд и 0,3% общински гори, на частни физически и юридически лица.

Общата лесистост на общината към 2018-2019 г. е 80,9%. Най-голямото природно богатство са вечнозелените иглолистни гори. Растителността е представена от бял бор, смърч и ела. Широко са разпространени черните и червени боровинки, малини, ягоди. Срещат се още билки и гъби.

Най-голямото природно богатство на община Сърница са нейните вечнозелени иглолистни гори – предимно от бял бор, смърч и ела. Те се стопанисват от Държавно горско стопанство (ДГС) „Селище“. Горите заемат 80% от територията на общината. Общата площ на горските

територии в община Сърница е 16 209,363 ха. Държавна собственост са 17 461,436 ха, собственост на Община Сърница са 755,596 ха и частна собственост са 1 152,579 ха.

Количеството на ползваната дървесина от горския фонд на Сърница се запазва относително постоянно през последните години. Общо за периода 2016-2018 г. са добити 144367 куб. м. или по 48122 куб. м. средно на година. За същия период няма извършени залесявания поради факта, че естественото възобновяване е доста добре развито.

Горите са източник освен на дървесина и на много ценни ресурси - билки, горски плодове, гъби и др., които могат да бъдат използвани за организиране на дребни производства, осигуряващи заетост на ниско квалифицирани работници.

Растителността в района, поради сравнително еднаквите климатични, релефни и почвени условия, е представена от ограничен брой горскодървесни формации. Най-разпространени са бялборовите гори чисти или смесени със смърч, чието оптимално разпространение е от 1200 до 1600 м н.в. По сенчестите изложения смесените бялборово-смърчови гори представляват стадий от постепенното настаняване на смърча в пионерните бялборови насаждения, като етап на възстановяване естествените граници на ареала на смърчовата гора. Този процес се подпомага активно с горскостопанските мероприятия, чрез създаване на двуетажни насаждения. Сенчестите склонове, както и долината на река Доспат са заети от високо производителни смърчови гори, които имат оптимално разпространение от 1200 до 1700 м. Смесените гори от ела, смърч и бял бор, като формация само от иглолистни дървесни видове, се срещат от 1200 до 1800 м н.в., където условията за тяхното развитие са оптимални. На отделни места в състава на смесените насаждения участва и бука, като са формирани иглолистно-широколистни насаждения. Това са едни от най-продуктивните смесени елово-буково-смърчови гори, в състава на които участва и белия бор, и се срещат до 1800 м н.в., но оптималното им разпространение е от 1400 до 1600 м н.в. Тези смесени формации образуват често разнообразни двуетажни насаждения, които се отличават с голяма продуктивност. Върху незначителна площ от територията на общината се срещат и букови (семенни и издънкови) насаждения, които са с добра производителност и трябва да бъдат запазени. На урвестите терени и нелесопригодни площи се срещат мозаично петна от трепетлика и ива, които са без стопанско значение. В района на връх "Беслет" върху голите билни части, сред килима от високопланинска смрика, се срещат единично бяла мура и клек. Храстовите видове в района са представени от ракета, шипка, дивораствяща малина, синя смрика, космат зановец, червен бърз и високопланинска смрика.

Горското стопанство има определено значение за икономиката на общината, като източник на строителна и технологична дървесина, дърва за огрев, странични горски продукти, дивеч, паша на домашни животни.

Добивът на дървесина се осъществява от ДГС „Селище“, чрез регистрирани фирми за дърводобив. Добитата дървесина се съхранява на временен склад и чрез търг се предоставя на желаещите ползватели. През 2018 г. в общината е осъществено ползване на 49 860 куб.м. дървесина.

Поради високия дял на горските площи и големия обем на ползваната дървесина, общината може да се определи като район с висок потенциал за производство на енергия от биомаса.

Към 2020 г. на територията на община Сърница функционира БиоЕЦ "Еко енерджи - Сърница", собственост на "ЕКО ЕНЕРДЖИ МЕНИДЖМЪНТ" ООД. Електроцентралата се намира в района на гр. Сърница и е въведена в експлоатация на 28.10.2013 г. Използвания енергиен източник е биомаса, а производствената мощност е 1,3 MW. Това представлява значим енергиен капацитет и важно значение има факта, че електроцентралата е една от шестте БиоЕЦ за цялата страна, а като мощност се нарежда на трето място.

От голямо значение за населението на общината също са защитно- водоохранните, противоерозионните и рекреационните функции на горите.

Горските насаждения и създадените култури спомагат за регулиране на климата, акумулират големи количества от падналите валежи, намаляват скоростта на водния отток и предпазват почвата от ерозия, а за водните течения осигурява постоянен воден режим. Непрекъснато се увеличава и здравно-хигиенното и културно значение на горите.

Не на последно място горите имат съществено значение за опазване на биологичното разнообразие.

В заключение може да се каже, че многостранните функции на гората и различните ползвания от нея, изискват провеждането на подходящи горскостопански мероприятия, целящи повишаване на общата продуктивност на горите и запазване на специалните им функции - защитни, водоохранни, рекреационни, за опазване на биоразнообразието и т.н.

2.4.1 Фауна

На територията на община Сърница се срещат като дива свиня, сърна, елен, див заек, лисица, кафява мечка, глухар, таралеж, златка, белка, катерица, вълк, чакали други. Срещат се и различни видове птици като орел, кукувица, лещарка, жълтоглавокралче, кълвач, глухар, сокол, сова. От влечугите се срещат предимно змии, гущери и др. Фауната е представена от лисици, кафяви мечки, диви зайци, златки, сърни, елени, катерици, таралежи и др. В района се ловува на диви свине, глухари, сърни и други.

Река Доспат, с многобройните си притоци, и язовир "Доспат", създават добри условия за развитие на риболова, както със спортен така и с промишлен характер. В реките и язовира има пъстърва, кефал, костур, шаран, червноперка, каракуда и др.

2.4.2 Защитени зони

Според Регистъра на защитените територии и защитените зони в България и по Информационната система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000, на територията на община Сърница попадат две защитени зони от мрежата НАТУРА 2000,:

1. **BG0001030 „Родопи-Западни“ – защитена зона по директивата за местообитанията**, включена в списъка от защитени зони, приет от Министерски съвет с Решение № 661/2007 г. (ДВ, бр. 85 /2007 г., обновена ДВ, бр. 45/2021);
 - Площ: 272851.4 хектара
 - Документи за обявяване: Решение No.611 от 16.10.2007 г., бр. 85/2007 на Държавен вестник 2-2-1030-611-2007
 - Документи за промяна: Промяна в площта - увеличаване с Решение No.811 от 16.11.2010 г., бр. 96/2010 на Държавен вестник

Предмет на опазване в защитена зона BG0001030 „Родопи – Западни“ са следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие⁵ (ЗБР):

- 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition;
- 3160 Естествени дистрофни езера;
- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от Ranunculionfluitantis и CallitrichoBatrachion;
- 4060 Алпийски и бореални еврикарпни съобщества;
- 4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета;

⁵ДВ, бр.77 / 09.08.2002 г., посл. изм. и доп., ДВ бр. 98 / 27.11.2018 г.

- 40B0 Родопски съобщества на *Potentillafruticosa*;
- 5130 Съобщества на *Juniperuscommunis* върху варовик;
- 5210 Храсталаци с *Juniperusspp.*;
- 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedionalbi*;
- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);
- 6230 * Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините;
- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
- 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества;
- 6410 Ливади с *Molinia* на карбонатни, торфени или глинести почви (*Molinioncaeruleae*);
- 6430 Хидрофилни съобщества от високи тревив равнините и в планинския до алпийския пояс;
- 6510 Низинни сенокосни ливади;
- 6520 Планински сенокосни ливади;
- 7140 Преходни блатата и плаващи подвижни торфища;
- 7220 * Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*);
- 8210 Хазмофитна растителност по варовиковискални склонове;
- 8220 Хазмофитна растителност по силикатнискални склонове;
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedoalbi-Veroniciendillenii*;
- 8310 Неблагоустроени пещери;
- 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*;
- 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*;
- 9150 Термофилни букови гори (*CephalantheroFagion*);
- 9170 Дъбово-габъррови гори от типа *GalioCarpinetum*;
- 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове;
- 91AA * Източни гори от космат дъб;
- 91BA Мизийски гори от обикновена ела;
- 91CA Рило -Родопски и Старопланински бялборови гори;
- 91D0 * Мочурни гори;
- 91E0 * Алувиални гори с *Alnusglutinosai Fraxinusexcelsior* (*Alno-Pandion, Alnionincanae, Salicionalbae*);
- 91H0 * Панонски гори с *Quercuspubescens*;
- 91M0 Балкано-панонски церово-горуновигори;
- 91W0 Мизийски букови гори;
- 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;
- 9270 Гръцки букови гори с *Abiesborisii-regis*;

- 92C0 Гори от *Platanusorientalis*;
- 9410 Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*);
- 9530 * Субсредиземноморски борови гори сендевични подвидове черен бор;
- 9560 * Ендемични гори от *Juniperusspp.*;
- 95A0 Гори от бяла и черна мура;

2.2. местообитанията на следните видове почл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

2.2.1. бозайници – *Кафява мечка (*Ursusarctos*), *Европейски вълк (*Canislupus*), Пъстър пор (*Vormelaperegrinus*), Видра (*Lutralutra*), Дива коза (*Rupicaprarupicaprabalkanica*), Голям подковонос (*Rhinolophusferrumequinum*), Малъкподковонос (*Rhinolophushipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophuseuryale*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophusblasii*), Дългопръстнощник (*Myotisaccipitrinus*), Голямнощник (*Myotisotis*), Дългоух нощник (*Myotisbechsteinii*), Остроухнощник (*Myotisblythii*), Трицветен нощник (*Myotismarginatus*), Дългокрилприлеп (*Miniopteruseschreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastellabarbastellus*);

2.2.2. земноводни и влечуги – Жълтокоремнабумка (*Bombinatorvariegata*), Голям гребенест тритон (*Trituruskarelinii*), Обикновена блатна костенурка (*Emysorbicularis*), Шипобедрена костенурка (*Testudoagraeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudohermanni*);

2.2.3. риби – Обикновен щипок (*Cobitistaenia*), Маришка мряна (*Barbuscyclolepis*);

2.2.4. безгръбначни – *Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Бръмбар рогач (*Lucanuscervus*), Обикновен сечко (*Cerambyxcerdo*), Буковсечко (*Morimusfunereus*), *Алпийска розалия (*Rosaliaalpina*), *Осмодерма (*Osmodermaeremita*), *Cuscuta cinnabarinus*, Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), *Четириточкова мечалеперуда (*Euplagia quadripunctaria*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Еуфидриас (*Euphydryasaurina*), Торбогнезница (*Eriogastercatax*), Кордулегастер (Балканско воденичарче) (*Cordulegasterheros*), Бисерна мида (*Unio crassus*);

2.2. 5. растения – Блатнопетльово перо (*Gladioluspalustris*), Червено усойниче (*Echiumrussicum*), *Buxbaumia viridis*, *Hamatocaulis vernicosus*

2. BG0002063 „Западни Родопи“ – защитена зона по директивата за опазване на дивите птици

- Площ: 133384.78 хектара
- Документи за обявяване: Заповед No.РД-835 от 17.11.2008 г., бр. 108/2008 на Държавен вестник 2-1-2063-835-2008
- Документи за промяна:
 1. Промяна в площта - увеличаване с Решение No.335 от 26.05.2011 г., бр. 41/2011 на Държавен вестник
 2. Промяна в площта - увеличаване със Заповед No.РД-890 от 26.11.2013 г., бр. 107/2013 на Държавен вестник.
- Цели на обявяване:
 1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние
 2. Възстановяване на местообитанията на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване в защитена зона „Западни Родопи“ с идентификационен код BG0002063 са следните видове птици:

- Видове по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие:
- Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis ptilorhynchus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Бухал (*Bubo bubo*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Урал ска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Трипръст кълвач (*Picoideus tridactylus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърбасврачка (*Lanius collurio*);

Видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие:

- Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношапаветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Соколорко (*Falco subbuteo*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

2.4.3 Защитени територии

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи.

Община Сърница попада в защитена зона „Родопи – Запад“. Според Регистъра на защитените територии и защитените зони в България, защитените територии в община Сърница са:

1. Защитена местност „Чибуците“

Площ: 4.8 хектара

Местоположение: Област: Пазарджик, Община: Сърница, Населено място: гр. Сърница

Документи за обявяване: Заповед No.25 от 09.01.1989 г., бр. 7/1989 на Държавен вестник 25-1989 г.

Цели на обявяване: Опазване на единственото у нас находище на върболистентъжник.

Режим на дейности:

1. Забранява се разкриването на кариери, минно-геоложки и други дейности, с които се повреждат или изменят както естествения облик на местността или водния и режим
2. Забранява се всякакво строителство
3. Забранява се късане или изкореняване на тревисти растения и храсти
4. Забранява се паша на домашни животни
5. Забранява се извеждане на сечи освен отгледни и санитарни

Местността се намира на 3 км. от гр. Сърница. Обявена е с цел опазване на единственото у нас находище на защитен храст „върболистентъжник“, наречен от местното население „чибук“. Той е храст от семейство розови. На височина достига на 1.5 – 2 м. Има остри и двойно назъбени листа. Цъфти в розов цвят, рядко и в бяло.

2. Природна забележителност „Жабата“

Площ: 0.2 хектара

Местоположение: Област: Пазарджик, Община: Сърница, Населено място: с. Медени поляни

Документи за обявяване: Заповед No.448 от 25.04.1984 г., бр. 40/1984 на Държавен вестник 448-1984 г.

Цели на обявяване: Опазване на скално образувание

Режим на дейности:

1. Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни и отгледни
2. Забранява се пашата на домашен добитък

3. Забранява се извършването на минно-геоложки и други дейности, с които се нарушава естествения облик на района
4. Забранява се събирането на билки и бране на цветя
5. Забранява се ловуването

3. Природна забележителност „Побит камък“

Площ: 0.5 хектара

Местоположение: Област: Пазарджик, Община: Сърница, Населено място: с. Побит камък

Документи за обявяване: Заповед No.295 от 07.02.1962 г., бр. на Държавен вестник 1-3-16-295-1962

Цели на обявяване: Опазване на скално образувание

2.4.4 Лечебни растения

Подробна информация за лечебните растения на територията на община Сърница, както и мерките за опазване на ресурсите и разнообразието им се съдържа в Приложение 2 Раздел „Лечебни растения“ към настоящата Програма за опазване на околната среда на община Сърница 2021-2027 г.

3. АНАЛИЗ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

3.1 ОТПАДЪЦИ

3.1.1 Инфраструктура за събиране и транспортиране на отпадъци

Дейността по събирането и извозването на битовите отпадъци се извършва от звено „Чистота“ към Общинска администрация Сърница. Системата за организирано сметосъбиране, сметоизвозване и обезвреждане на отпадъците обхваща и трите населени места в общината (Сърница, Медени поляни и Побит камък) и 100% от населението.

Наличната техника за сметосъбиране и сметоизвозване, която се използва от общинското звено, включва два специализирани сметосъбиращ автомобил „Steyer“, модел 18 S28, произведени през 2000 г., максимално тегло на товара 7 100 кг., като единия от двата специализирани автомобила е резервен в случай, че другия се повреди или в случаите когато се наложи се пускат и двата автомобила да обслужват графика по сметосъбиране и извозване. Наличните съдове са представени в следващата таблица.

Таблица 3-1 Налични съдове за сметосъбиране в община Сърница, 2021 г.

Съдове	Обем/вместимост	Брой
Кофи	110 литра	0
Кофи	120 литра	1035
Контейнери „Бобър“	1,1 м3	100
Общо	-	1135

Източник: Общинска администрация Сърница

Всички кофи тип „Мева“ от 110 л са заменени със зелена кофа 120 л., закупени са и допълнително контейнери „Пластмасов“ от 1100 л., с което общата им бройка е 100.

На територията на общината не са разположени съдове за разделно събиране. През месец март 2021 г. договорът с „Екобулпак“ АД е прекратен.

3.1.2 Битови отпадъци, количество и състав

По смисъла на ЗУО "Битови отпадъци" са отпадъците, които се образуват от домакинствата и отпадъците, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствени отпадъци и отпадъци от селското и горското стопанство.

Количества битови отпадъци

Процесите, свързани с образуване, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;

- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степента на благоустроеност на населените места;
- Начина на отопление;
- Други фактори.

Изхождайки от спецификата на тези фактори, а също и от административно-териториалната и социално-икономическата характеристики на община Сърница, основните източници на твърдите битови отпадъци се явяват домакинствата, производствените предприятия, търговските и др. обслужващи обекти.

На територията на община Сърница има добре изградена система за организирано сметосъбиране, сметоизвозване и обезвреждане на отпадъците, която обхваща и трите населени места в общината (Сърница, Медени поляни и Побит камък) и 100% от населението. Осигурено е и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване.

С Протокол №5/24.06.2016 г. на РСУО – Доспат е взето решение на депото да се депонират отпадъците от община Сърница, обл. Пазарджик, като депонирането на същите започва от месец март 2017 г. Регионалното депо за неопасни отпадъци за общините Доспат, Сатовча, Борино, Девин и Сърница е разположено в местността „Шахтата“ в землището на село Барутин, община Доспат.

Изградена е и предстои да бъдат пуснати в експлоатация компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за нуждите на общините от РУСО-Доспат.

До края на февруари 2017 г. Общината Сърница е извозвала отпадъците на нерегламентирано депо в местността „Делджилери“, за което е приложен протокол от РИОСВ. Няма проект за закриване и рекултивация на това депо.

При събиране на данните за образуваните и депонирани битови отпадъци, бяха констатирани съществени разлики между данните, публикувани от НСИ и тези в годишните доклади по околна среда. За целите на доклада са използвани наличните данни от НСИ за 2016 и 2018 г., за 2017 г. са използвани данните финалния доклад за изготвянето на проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България, а за 2019 и 2020 г. са използвани данните от годишните доклади по околна среда и отчетите на Екобулпак АД.

В таблицата по-долу е представена информация за депонирани, предадени за рециклиране и общо образувани битови отпадъци на територията на община Сърница:

Таблица 3-2 Образувани битови отпадъци за периода 2016-2020 г.

	Количество депонирани отпадъци, тона				
	2016	2017	2018	2019	2020
Събран смесен битов отпадък	1142,8	1142,4	1000,0	979,2	1039,9
Събрани по програмата Да изчистим България заедно				3,3	0,0
Общо депонирани отпадъци	1142,8	1142,4	1000,0	982,5	1039,9
Събрани за предварително третиране	12,9	11,2	45,0		

Събрани от системата за разделно събиране				30,5	27,2
Предадени за рециклиране	0,0	0,0	35,0	7,0	7,2
Разделно събрани зелени отпадъци	-	115,8	-	-	-
Общо образувани	1155,7	1153,6	1080,0	989,5	1047,1

Източник: НСИ (2016 г. и 2018 г.), финален доклад за изготвянето на проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България (2017, Община Сърница и годишни доклади по околна среда (2019-2020 г.)

В периода 2016-2019 г. от общината не е събрано ИУЕЕО. През 2020 г. са извършени две посещения за събиране на отпадъци – през м. юни и през м. август. Предадени са общо 40 кг портативни батерии с код 16 06 40 и 1600 кг (по експертна оценка) друго електрическо и електронно оборудване с код 20 01 36 (телевизори, перални, хладилници, принтери, ютии и др.).

В общината се наблюдава тенденция на спад в количествата образувани и депонирани отпадъци, който е нарушен през 2020 г.

Нормата на натрупване за 2020 г. е изчислена на 228,91 кг/жител/г. Тя е определена въз основа на следните данни:

- 1 039,94 тона смесени битови отпадъци за 2020 г.;
- 27,24 тона разделно събрани отпадъци;
- Население на община Сърница към 31.12.2020 г., 4 662 жители, по данни на НСИ.

Данни за морфологичния състав на смесени битови отпадъци

Информацията за морфологичния състав на битовите отпадъци е взета от финалния доклад за изготвянето на проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България, изготвен по проект на ПУДООС, финансиран по Българо-Швейцарската програма за сътрудничество.

В таблицата по-долу са представени обобщените средногодишни данни за морфологичния състав на смесените битови отпадъци.

Таблица 3-3 Морфологичен състав на смесени битови отпадъци в община Сърница

Вид Отпадък	Среднопретеглен морфологичен състав на образуваните битови отпадъци в община Сърница (вкл. и количество зелени отпадъци, което ще се събира от паркове и градини), %
Хранителни	8,02%
Хартия	6,83%
Картон	5,49%
Пластмаса	13,50%
Текстил	3,65%
Гума	1,91%
Кожа	3,14%

Вид Отпадък	Среднопретеглен морфологичен състав на образуваните битови отпадъци в община Сърница (вкл. и количество зелени отпадъци, което ще се събира от паркове и градини), %
Градински	19,27%
Дървесни	6,69%
Стъкло	4,66%
Метали	3,88%
Инертни > 4 см	5,13%
Опасни	1,13%
Други	4,48%
Ситна Фракция < 4 см	12,21%

Източник: Финален доклад по проект „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“

Според изготвения морфологичен анализ, в състава на смесените битови отпадъци в община Сърница преобладават градинските отпадъци (19,27%), пластмасата (13,5%) и хранителните отпадъци (8,02%). Значително е съдържанието на рециклируеми отпадъци от хартия и картон, стъкло, метали и пластмаса – общо 34%.

3.1.3 Рециклируеми отпадъци

На територията на общината не функционира система за разделно събиране. В периода от юли 2015 г. до март 2021 г. дейностите по организиране на система за разделно събиране, транспортиране, временно съхраняване, сортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, са извършвани от „Екобулпак България“ АД, но договорът с тях е прекратен.

Данните за количеството разделно събрани и сепарирани отпадъци от системата за разделно събиране съгласно отчетите на „Екобулпак България“ АД за 2018, 2019 и 2020 г. са представени в следващата таблица.

Таблица 3-4 Количество разделно събрани и сепарирани отпадъци в община Сърница за периода 2019-2020 г.

Компоненти	2018	2019	2020
Общо постъпили отпадъци от опаковки	29,16	30,460	27,24
Хартия	3,821	2,490	3,22
Пластмаса	0,822	1,547	0,9
Стъкло	2,655	2,942	2,92
Метал	0,013	0,025	0,11
Общо рециклируеми отпадъци от опаковки	7,311	7,004	7,15

Източник: отчет на Екобулпак АД за периода 2016-2020 г. за събрани и сепарирани отпадъци от системата за разделно събиране в община Сърница

В таблицата по-долу е представено разпределението между общините в РСУО-Доспат на задълженията за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, произтичащи от чл. чл. 31, ал.1, т.1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО)⁶.

Таблица 3-5 Дялово разпределение на задълженията на общините от РСУО-Доспат за изпълнение на целите по чл. 31, ал.1, т.1 от ЗУО

	Община Доспат /т/	Община Сатовча /т/	Община Борино /т/	Община Девин /т/	Община Сърница /т/	Общо /т/
2013	1 664	1719,76	757	2 948	-	7 088,76
2014	1 851	1745,98	763	2 719	-	7 078,98
2015	1 901	1772,26	737	2 677	1 190	8 277,26
Общо количество	5416	5238	2257	8344	1 190	22 445
Дял в %	24,13	23,34	10,06	37,17	5,30	100%

Така разпределените дялове за постигане на целите могат да бъдат изпълнени при изграждане на инсталация за предварително третиране, която да бъде експлоатирана успоредно с вече въведените мерки от страна на общините

3.1.4 Биоразградими отпадъци

Няма отчетени разделно събрани зелени отпадъци за периода 2016-2020 г.

Звено Чистота към Община Сърница отговаря за поддържане на обществените градини и паркове. Практиката до момента е да се събират и извозват заедно с останалите смесени битови отпадъци. На този етап не се предвижда въвеждане на домашно компостиране.

Изградена е и предстои да бъде пусната в експлоатация компостираща инсталация за нуждите на общините от РСУО-Доспат. Капацитетът на компостиращата инсталация е 2150 тона годишно. Местоположението на новата площадка е в регионалното депо в с. Барутин. Очаква се след въвеждане на система за разделно събиране на зелени отпадъци, от територията на община Сърница да бъдат предавани за компостиране 7,72 тона зелени отпадъци.

3.1.5 Опасни битови отпадъци, ИУЕЕО, негодни за употреба батерии и акумулатори

“Опасни отпадъци” са отпадъците, чийто състав, количество и свойства създават риск за човешкото здраве и околната среда, притежават едно или повече свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО, които ги определят като опасни, и/или съдържат компоненти, които ги превръщат в опасни и/или са определени като такива според Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане. Опасни

⁶ В сила от 13.07.2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 март 2021г.

отпадъци се генерират както от производствената, така и от комунално-битовата дейност на човека.

От масово разпространени отпадъци (МРО) в общината е въведена система за събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори. От 15.12.2015 г. общината има сключен договор за събиране и оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори с „Екобатери“ АД. По изпълнение на чл. 1, ал. 3 от Договора (най-малко един съд на 1 000 жители) системата обхваща цялото население на общината, което може да използва 5 площадки за разделното им събиране – 3 в гр. Сърница и по 1 в двете села. Събирането се извършва веднъж годишно.

От 15.12.2015 г. общината има сключен договор за събиране, транспортиране, временно съхраняване, предаване за предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак с „Елтехресурс“ АД. На територията на общината има разположени съдове за ИУЕЕО, които обслужват цялото население – 3 в гр. Сърница и по 1 в двете села, чието обслужване се извършва веднъж годишно.

3.1.6 Отпадъци от хуманната медицина

В община Сърница медицинско обслужване предлагат общо практикуващи лекари и стоматолози – 2 амбулатории за първична медицинска помощ и 4 амбулатории за първична помощ по дентална медицина, като всички те са в град Сърница. Най-близките болници, които населението на община Сърница използва за лечение и са сключили договори с фирми притежаващи разрешително за дейност с опасни болнични отпадъци и отпадъците се намират в град Велинград. Събраните медицински отпадъци се предават за обезвреждане в инсинератора на Александровска болница.

3.1.7 Производствени отпадъци

Третирането на генерираните в общината производствени отпадъци е задължение на фирмите които ги образуват. Тяхна е отговорността за събирането, съхранението и третирането им. В общината към момента не се води точна отчетност за количествата отпадъци, които се образуват на територията на предприятията и постъпват за обезвреждане на депо.

Юридически лица на територията на община Сърница, които имат документ по чл. 35 от Закона за управление на отпадъците за дейности по третиране на отпадъци са „Еко Енерджи Мениджмънт“ ООД, гр. Сърница и „Интер-Машинекс“ ООД.

3.1.8 Утайки от ПСОВ

Към настоящия момент на територията на общината няма изградени ПСОВ, съответно не стои проблем с третиране на утайките от тях.

ИЗВОДИ:

Общинското ръководство на Община Сърница полага значителни усилия за осигуряване на населението на общината и нейните гости с качествени услуги по отношение на управлението на отпадъците, в т.ч. и поддържането на чистотата на обществените места и територията на общината като цяло. Благодарение на тези целенасочени усилия 100% от населението на общината е включено в организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

Наличната информация и тенденциите дават основание да се направят следните основни изводи:

- Общото количество на образуваните и депонираните битови отпадъци от населението следва тенденция към леко намаляване на количествата, като през 2020 г. възлиза на 1 067,2 тона;
- Същата тенденция се проследява и при количествата образувани смесени битови отпадъци на човек от населението – през 2020 г. то е 228,9 кг/ж/г. при 242,4 кг/ж/г през 2016 г.; Тази стойност е сравнително ниска спрямо средната норма за страната, определена в НПУО 2021-2028 г. - 407 кг/ж/г. и е съпоставима с нормата на натрупване за населени места под 3000 души - 256 кг/жител/г.
- Делът на населението, обхванато от системата за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци възлиза на 100%;
- Община Сърница не е постигнала целта по чл. 31, ал. 1, т. 2 от Закона за управление на отпадъците, съгласно чл. 12, ал. 4 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци;

С цел запазване на положителните тенденции при управление на битовите отпадъци и в съответствие с НПУО 2021-2028, може да бъдат направени следните препоръки:

- Участие и провеждане на обучителни програми по управление на битовите отпадъци в съответствие с йерархията за управление на отпадъците, с акцент върху управление на биоразградимите отпадъци, разделно събиране и рециклиране и предотвратяване на образуването им;
- Да се положат усилия за въвеждане на домашно компостиране;
- Подобряването на отчетността по отношение на образуваните, разделно събрани и депонирани отпадъци и създаването на надеждна база данни може да се определи като една от важните задачи пред общинската администрация.

3.2 ШУМ

Шумът е един от основните фактори с неблагоприятно въздействие върху населението, присъстващ като нежелан или вреден външен звук, причинен от човешката дейност, в т.ч. излъчван от автомобилния, железопътния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността и от локални източници.

Показателите за шум в околната среда са физични величини, при чието определяне са отчетени степента и границите на дискомфорт на гражданите, изложени на шум. След замърсяването на въздуха, факторът шум е от основно значение за здравето на хората.

Нормативната база, касаеща „шум в околната среда“, е свързана със Закона за опазване на околната среда и Закона за защита от шума в околната среда⁷, както и свързаните с него подзаконови нормативни актове.

Обектите трябва да осъществяват дейността си по начин, който да не допуска излъчване на шум в околната среда над граничните стойности, регламентирани в Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите на шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

Съгласно нормативната уредба за шума контролната функция на общинската администрация е върху шума от битови и занаятчийски дейности. Контролната дейност на общината, касаеща

⁷ Обн., ДВ, бр. 74 от 13.09.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., посл. изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г.

шума, излъчван в околната среда, е отразена в Наредба за осигуряване на обществения ред и защита на имуществото на територията на Община Сърница.

Производствения шум и шума от транспортния трафик се контролира от регионалните органи на МОСВ, МЗ и МВР.

На територията на община Сърница няма обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, създаващи висок риск от наднормени нива на шум в околната среда. Във връзка с посочените обстоятелства, за периода 2016 - 2020 г. не е извършван планов контролен мониторинг на нивата на шум в околна среда на промишлени обекти в общината.

Няма актуални данни за наднормено излъчване на шум на територията на община Сърница. При жалби на граждани за производствен шум, администрацията следва да сезира компетентните органи; за шум при битови дейности - издава предписания за спазване на нормативно установените изисквания. През периода 2016-2020 г. в Община Сърница не са постъпвали жалби за превишаване нивата на шум в жилищните територии.

На територията на РИОСВ-Пазарджик няма разработени шумови карти и одобрени общински планове за действие за ограничаване и намаляване на шума, излъчван в околната среда.

ИЗВОДИ:

- Акустичната обстановка във всички селища на община Сърница е благоприятна. Периодичното движение на МПС-та не може да се приеме за друга освен като обичайна характеристика на шума, съобразно вида на двигателя им.
- Рисков фактор е евентуалното възникване на точкови източници на шум под формата на работилници или ателиета за услуги в рамките на регулация, генериращи шум над пределнодопустимите норми.

3.3 РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА

На територията, контролирана от РИОСВ – Пазарджик, не се извършва радиационен контрол.

Радиационният гама фон в областта, в частност и в община Сърница, е в границите на характерните за страната фоновы стойности.

4. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА И ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

4.1 НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

По данни на НСИ за към 31.12.2020 г. обичайно живеещото население на Община Сърница е 4 662 души. Основната част от населението е концентрирана в общинския център, гр. Сърница, където живеят около 72% от жителите на общината. В обхвата на община Сърница се намират три населени места: град Сърница, село Побит камък и село Медени поляни.

Ежегодният регистриран прираст на населението между 2016 и 2020 г. е отрицателен, като за последните пет години населението е намаляло с около 2% или 105 души.

Таблица 4-1 Население на община Сърница за периода 2016-2020 г.

година	2016	2017	2018	2019	2020
население	4767	4734	4712	4709	4662
мъже	2389	2382	2360	2357	2349
жени	2378	2352	2352	2352	2313
в градове	3452	3413	3392	3382	3356
в села	1315	1321	1320	1327	1306

Източник: Национален статистически институт

Структурата на населението по пол е балансирана – 50,3% мъже и 49,6 % жени.

Към 31.12.2020 г. населението под трудоспособна възраст е едва 15% от населението на община Сърница. Около 66% е делът на хората в трудоспособна възраст. Възрастните над трудоспособна възраст са 855 души или 18%, като се наблюдава тенденция на застаряване на населението. За сравнение през 2016 г. броят на населението над трудоспособна възраст е бил 807 души или 17 %. За сравнение населението под 15 години в област Пазарджик е 16%, 59 % е делът на населението в трудоспособна възраст и 24% е делът на населението над трудоспособна възраст.

По данни на ГД ГРАО (<http://www.grao.bg>) населението на община Сърница по постоянен адрес намалява и към 31.12.2020 г. е 5101 души, което е със 114 по-малко спрямо 2016 г. Населението по настоящ адрес леко се увеличава до 2019 г., когато е 4946 души и през 2020 г. намалява с 44 души.

Таблица 4-2 Брой на населението на община Сърница за периода 2021-2016 г.

Година	Население по постоянен адрес	Население по настоящ адрес
31.12.2016	5215	4903
31.12.2017	5190	4929
31.12.2018	5154	4929
31.12.2019	5158	4946
15.02.2020	5101	4902

Източник: ГРАО

Домакинства

Домакинствата, живеещи на територията на днешната община Сърница, по данни на НСИ от последното преброяване на населението към 01.02.2011 г. са общо 1432. Средният брой членове на едно домакинство е 3,4.

Най-много домакинства (41%) живеят в град Сърница – 1026. Средният брой членове на едно домакинство в град Сърница е 3,5.

Таблица 4-3 Брой домакинства по населени места в община Сърница към 01.02.2011 г.

Населено място	Брой домакинства	Лица в домакинствата	Среден брой членове в едно домакинство
гр. Сърница	1026	3571	3,5
с. Медени поляни	216	726	3,4
с. Побит камък	190	643	3,4
Общо	1432	4940	3,4

Източник: НСИ - Преброяване на населението и жилищния фонд, том 3 - Области, книга 13 - Пазарджик

4.2 ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Най-значими за икономиката на общината са дърводобивната, дървопреработвателната, шивашката и хранително-вкусовата промишленост. Предприятията в общината са микро-, малки и средни по брой на заетите в тях – по около 20-30 човека.

Икономиката на община Сърница има предимно аграрно-промишлен характер с водещи отрасли: дърводобивна и дървопреработвателна промишленост, селско стопанство, туризъм, търговия и услуги. Основен поминък и източник на доходи за местното население са: дърводобива, животновъдството, картофопроизводство, гъбарство, билкарство и силно развит риболов на язовир „Доспат“. През последните години възникват множество малки и средни фирми, главно за дъскорезно производство, шивашка промишленост и в сферата на туризма. Откриват се нови заведения за хранене, развива се хотелиерството и се оформят вилни зони край язовира.

Броят на предприятията в общината към 2018 г. е 267 и леко нараства през последните години. Най-много фирми развиват дейност в сектор „Преработваща промишленост“ (29%), сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ (24%), сектора на търговията и услугите (22%) и хотелиерство и ресторантьорство (14%).

В община Сърница преобладават микропредприятията с до 9 заети лица - 91% през 2018 г. или 242 броя. Около 60% от продукцията в общината за 2018 г. е произведена от малки предприятия с персонал от 10 до 49 лица. Тези фирми осигуряват и 50% от работните места за наетите лица. По данни на НСИ за анализирания три години в общината няма преки чуждестранни инвестиции

Равнището на безработицата в общината 2015 г. е едно от най-високите за област Пазарджик – около 35%, което е значително по-високо от средното за страната. Част от населението работи в производствени цехове в съседния град Доспат, пътувайки всекидневно.

Средният годишен паричен доход на човек от населението за общината е значително по-нисък от средния за страната.

4.2.1 Промисленост

В община Сърница се развиват предимно добивна и преработвателна лека промишленост. Най-значителен е броят на фирмите, които извършват дърводобивна и дървопреработвателната дейност. Леката промишленост е застъпена в производството на шивашки изделия и конфекция. В общината извършват дейност и малки предприятия за преработка на мляко – мандри, които произвеждат мляко и млечни продукти.

4.2.2 Селско и горско стопанство

Селското и горското стопанство са не по-малко значими за местното икономическо развитие. Селското стопанство има животновъдно-растениевъден характер.

Земеделските земи, гори и неземеделски земи на територията на община Сърница към 2019 г. възлизат на 197868,388 дка, от които с начин на трайно ползване „нива“ – 2692,77 дка или едва 1,4%. Пасищата и мерите са 1100,326 дка или 1%, ливадите – 9609,255 дка (5%).

Трайните насаждения и овощни градини са общо около 84 дка или 0,05%. По начин на трайно ползване преобладават залесените територии – 115206,159 дка или 58% и дървопроизводителните площи - 44037,211 дка или 22%.

Най-голям относителен дял в община Сърница заемат териториите държавна частна собственост – 80%, следвани от земите държавна публична собственост – 9%, частна собственост – 5% и общинска частна собственост – 4%. Останалите 2% от територии се разпределят между общинска публична собственост, земи на юридически лица, на религиозни организации, смесена собственост и стопанисвани от общината.

По данни на Общинската служба по земеделие 82% от териториите в землищата на общината се използват предимно за нуждите на горското стопанство, 9,8% за нуждите на селското стопанство, 6% са водни течения и водни площи, 1% - населени места и едва 0,37% за нуждите на транспортната инфраструктура.

Съотношението на тревни площи към ниви до голяма степен определят екстензивния характер на земеделието в общината и специализацията в говедовъдство и овцевъдство, базирани на производството на сено от естествените ливади и ползване на значителния размер мери и пасища (чийто потенциал не се използва пълноценно). Животновъдството е насочено предимно към задоволяване на потребностите на отделните домакинства. Неголемият брой на отглежданите животни се обяснява с ниската изкупна цена на млякото, високите цени на фуражите, слабото търсене на месо, които причини принуждават населението да сведе броя на животните до оптималния минимум.

Преобладаващият тип земеделски производители са многобройните дребни еднолични стопани с относително малки парцели земеделска земя и малки животновъдни ферми.

Броят на регистрираните земеделски производители в трите населени места на общината през последните години намалява, както следва: 109 за 2016 г., 107 за 2017 г. и 96 за 2018 г. Най-много са регистрираните стопани в гр. Сърница - 72; в с. Медени поляни са 20, а в с. Побит камък са само 4.

През последните години са намалени посевните площи, размера на трайните насаждения и добивите от земеделските култури. Застъпено е предимно производството на картофи.

Реколтираните площи засяти с картофи са около 500 дка, с производство около 800 тона на година за периода 2016-2018 г. Средните добиви от декар за анализирания период са 1758 кг/дка.

Алтернатива за развитие на земеделието е засаждането и развитието на подходящи за условията насаждения като малини, ягоди, арония, билки, етерично-маслени култури и нискостеблени растения.

Доход за населението осигурява събирането на диворастящи гъби, билки и горски плодове (черни и червени боровинки, малини, ягоди), които се изкупуват и преработват от няколко фирми.

През март 2015г. е създадена Общинска служба по земеделие в град Сърница към Министерството на земеделието и храните, за предоставяне на консултации на земеделците от страна на експертите по програмите и схемите за подпомагане в земеделския сектор.

Като особено богатство се отчита наличният горски фонд. Горите заемат 80% от територията на общината. Растителността е представена от бял бор, смърч и ела. Широко са разпространени черните и червени боровинки, малини, ягоди. Срещат се още билки и гъби. Има добри условия за добив на горски плодове (боровинки, малини и др.), билки (риган, жълт кантарион, бял равнец, мащерка, мечо грозде и др.) и диворастящи гъби (манатарка, пачи крак).

Горите са източник освен на дървесина и на много ценни ресурси - билки, горски плодове, гъби и др. Има добри условия за добив на горски плодове (боровинки, малини и др.), билки (риган, жълт кантарион, бял равнец, мащерка, мечо грозде и др.) и диворастящи гъби (манатарка, пачи крак), които могат да бъдат използвани за организиране на дребни производства, осигуряващи заетост на ниско квалифицирани работници.

Регистрираните комбинирани пунктове за изкупуване на билки и гъби са 10. До момента не са издавани позволителни за бране на билки.

На територията на общината няма обособени площадки за производство на дървени въглища.

С оглед развитието на туризма в района е важно да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия.

4.2.3 Търговия и услуги

В община Сърница се развива среден и предимно малък бизнес. Секторът на търговията и услугите в общината е развит предимно в областта на търговията с хранителни стоки и ресторантьорство.

4.2.4 Туризъм и културно историческо наследство

Ежегодно Сърница се посещава от над 15 хил. туристи и почиващи от страната и чужбина, като по този начин все повече се утвърждава като привлекателна туристическа дестинация за екологичен, планински, рекреационен, селски, културно-исторически туризъм и водни спортове.

Съчетанието от язовир, вековни иглолистни гори и обширни поляни прави местността неповторимо място за почивка и отдих. Сърница се намира на самия бряг на яз. Доспат, а покрай града тече и р. Доспат. Това го превръща в привлекателен център за планински и риболовен туризъм. В околностите на язовира има множество вилни зони, хотелски комплекси и къмпинги. Построени са и се строят много нови семейни хотели, вили, бунгала, къмпинги. Хората отварят вратите на домовете си, предоставяйки стаи за гости. Увеличеният туристически поток през последните години предизвика и бум в откриването на нови търговски обекти – магазини, ресторанти, сладкарници. Намиращият се на около 40 км. отстояние гр. Велинград и на 20 км. гр. Доспат са привлекателни туристически дестинации, предлагащи целогодишно

отдых сред чистата природа на Родопска планина и лековитите минерални извори, подпомагащи лечението на множество заболявания. Част от посещаващите ги туристи посещават и Сърница за ден или два.

В околностите на Сърница са открити стари римски гробища. Запазени са и римски пътища. Но все още не са правени сериозни исторически и археологически проучвания.

Единствено тук от цяла България се намират находища на върболисттъжник и блатен плаун. На три километра от Сърница се намира защитената местност „Чибуците“, където вирее единственият в Европа защитен храст „върболисттъжник“, наречен от местното население „чибук“. Той е храст от семейство розови. На височина достига на 1.5 – 2 м. Има остри и двойно назъбени листа. Цъфти в розов цвят, рядко и в бяло. Блатният плаун е многогодишно растение от семейство Плаунови. Пълзящо растение е, което се разклонява и има множество коренчета. Също е защитен вид. Расте на влажни места, а понякога и във водата. Друг защитен вид в района на Сърница е жълтата родопска теменужка, която расте в местността „Изпикавището.“

Природна забележителност са Каалитските стени – огромен каменен масив, намиращ се в местността „Беслет“.

Но най-популярна природна забележителност в района на Сърница е Стената – отвесна скала над града, близо до билото на Дъбрашкия рид, от която се открива величествена панорама на цялата доспатска котловина

Туризмът се превръща във водещ стопански отрасъл за общината, допринасящ за:

- стимулиране на предприемачеството;
- откриване на много нови работни места, което задържа младите хора в града, т. е. води до решаването на социални и демографски проблеми;
- възникване на нови производствени и обслужващи сектори;
- умножаване доходите на местното население;
- увеличаване на приходите от данъци в общината;
- развитие на инфраструктурата;
- естетизиране на жизнената среда;
- повишаване на грижите за природната среда;
- възраждане на стари, позабравени занаяти;
- активизиране на обществени контакти.

4.2.5 Транспорт

Община Сърница има периферно географско положение и е разположена далеч от важни транспортни коридори, магистрали, първокласни пътища и второкласни пътища

Два са сухопътните маршрути, по които може да стигнете до град Сърница – единият е през Батак, Широка поляна и разклона за Доспат/ Кантона/, а другият е през Пазарджик/Септември/- Варвара-Велинград-Сърница.

Категорията на съществуващата пътна мрежа в общината е ниска. На територията и минава път от републиканската пътна мрежа III-843 Велинград-Горски пункт „Селище“-Сърница-Крушата /Батак-Доспат/, който е напълно ремонтиран с нова асфалтова настилка. Пътят от разклона на Главен път III-843 при м. „Селище“ до с. Медени поляни е общински и е частично ремонтиран, като е асфалтирана главната улица на село Побит камък и още няколко отсечки, като дупките също са запечатани. Пътят Сърница- Крушата също попада в Републиканската пътна мрежа, тъй като свързва двете общини Сърница- Доспат и е ремонтиран до границата разделяща двете области (Пазарджик и Смолян).

Община Сърница стопанисва и поддържа общински местни пътища, както и вътрешни улични мрежи. Общинска улична мрежа са 60% с трайна настилка, общинска пътна мрежа която стопанисва общината е 50% с трайна настилка. Силно пресеченият терен и изложението на района е фактор, значително увеличаващ разходите по поддържането и изграждането на общинските пътища.

Вътрешната улична мрежа в град Сърница е предимно асфалтирана, като има и улици с трошенокаменна настилка. В по-голямата си част асфалтовата настилка е неподдържана и компрометирана. В селата голяма част от улиците са без трайна настилка.

През дъждовните месеци движението по общинските пътища се затруднява, а на моменти се прекъсва и се налага своевременна намеса за възстановяване на движението.

Поддържането на пътищата в зимни условия е силно затруднено. Самата експлоатация на републиканската и местната пътна мрежа създава сериозни затруднения за общината във финансов аспект.

Необходимо е и изграждането на подпорни стени в пресечените местности за предотвратяване на свлачища.

Състоянието на част от общинската пътна мрежа е силно влошено. Асфалтовата настилка е разбита, няма оформен напречен и надлъжен наклон за оттичане на водите. На някои места има пропадане на пътна настилка. Много участъци от общинските пътища са в състояние, което изисква цялостно преасфалтиране, а в други дори е необходимо полагане на нова основа и цялостно преизграждане на пътя.

Състоянието на техническата и особено транспортната инфраструктура, значително затруднява развитието на района. Използването изключително на автомобилен транспорт за всички видове превози при незадоволителното състояние на пътна мрежа нанася вреди на околната среда, на населението и повишава риска от ПТП.

Железопътен транспорт на територията на община Сърница не съществува.

С воден транспорт на разстояние 18 км. по язовира може да се стигне до гр. Доспат.

В Сърница няма общинска транспортна схема, градски и междуселищен автобусен транспорт. Връзката между селата и общинския център – гр. Сърница се осъществява предимно с лични автомобили и маршрутни таксите.

Функционира само една редовна автобусна линия гр. Сърница – гр. Велинград.

Тенденцията, която се наблюдава в общината е намаляване на пътничко потока в обществен транспорт. Поради тази причина е необходимо той да се предприемат мерки, свързани с модернизация и реконструкция на общинска пътна мрежа, подобряване материалната база на превозвачите, гъвкавост на транспортните схеми, подобряване състоянието на общинската автогара и др.

Придвижването на хора и стоки се осъществява от транспортни фирми и частни автомобили, движещи се главно на течни горива.

Отделяните емисии на вредни вещества в атмосферата от транспортни средства и транспортното обслужване на територията на общината са минимални и не застрашават околната среда.

5. УПРАВЛЕНСКИ И ФИНАНСОВИ ФАКТОРИ

5.1 СТРУКТУРА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ДЕЙНОСТИ, СВЪРЗАНИ С ОС

Организационната структура на общината, отнасяща се до опазването на околната среда е следната:

- Кмет на община Сърница,
- Заместник кмет,
- Общински съвет,
- Еколог,
- Кметове по населени места.

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Към функциите на кметовете и кметовете по населени места спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Общинската администрация подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Правата и задълженията на кмета на общината, свързани с опазването на околната среда, са регламентирани от националното екологично законодателство.

Съгласно чл. 15 от Закона за опазване на околната среда, кметовете на общини провеждат държавната политика по опазване на околната среда на местно ниво, като са им вменени следните задължения:

- информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;
- разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- организират управлението на отпадъци на територията на общината;
- контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;

- организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
- осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;
-
- определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Функциите на Общинския съвет са:

- да определя размера на такса „битови отпадъци“ и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;
- да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;
- да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

Кметът е длъжен да разработва и изпълнява Програма за опазване на околната среда и Програма за управление на отпадъците на територията на общината. Ежегодно в срок до 31 март, кметът следва да представи в Областна администрация – Пазарджик и РИОСВ – Пазарджик отчет за изпълнение на двете програми.

Защитата от шума в околната среда е уредена, чрез Закона за защита от шума, според който кметът на общината е длъжен:

- да упражнява контрол по спазване на Закона;
- да организира и регулира движението на автомобилния транспорт;
- при необходимост от извършване на измервания на нивото на шум, контролът се осъществява съвместно с РЗИ.

Съгласно Закона за водите, кметът на общината е длъжен:

- да осъществява контрол при изграждането, поддържането и правилната експлоатация на канализационните мрежи на битовите отпадни води;
- изграждането и поддържането на водопроводните мрежи, изграждането и регистрацията на кладенците за индивидуално ползване.

Съгласно Закона за лечебните растения кметът на общината:

- организира изпълнението на дейностите с лечебните растения;
- издава разрешителни за бране на билки от земи общинска собственост.

Към функциите на кметова и кметоветепо населени места спадат: упражняване на контрол за законосъобразното използване и отговаряне за поддържането, охраната и опазването на общинската собственост на територията на населеното място; подпомагат воденето на регистъра на населението и регистрите по гражданското състояние и предоставят свързаните с тях административни услуги на населението в населеното място, изпращат актуална информация на държавните и общински органи и др.

Съгласно приетата с решение на Общински съвет - Сърница структура на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците е Дирекция „Административно обслужване и местно развитие“.

Дейностите по контрола, работата и проблемите, свързани с опазването на околната среда на община Сърница, са възложени на гл. специалист „Земеделие, гори и екология“ и юриста на Община Сърница. Гл. счетоводител изпълнява задълженията за разработване на годишните план-сметки, определяне на годишни такси за услугите по управление на отпадъците. Контролни функции по отношение на управление на отпадъците са възложени и на еколога и заместник-кмета. Секретарят на Община Сърница е отговорен за информиране и привличане на обществеността – организиране и провеждане на информационно разяснителни кампании, обществени консултации.

До края на месец февруари 2017 г. дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци са изпълнявани от "Еко титан" ЕООД. След тази дата договорът с фирмата не е подновен, като Община Сърница е закупила собствена сметосъбираща техника. Дейностите по събиране и транспортиране са възложени на звено „Чистота“, където са назначени 5 служители. Други отговорности на звеното са сметосъбиране и транспортиране до депа са неопасни отпадъци и потдържане на съдовете за смет в добро състояние.

Нормативна база

Нормативната база, с която Общината работи, е действащото към момента международно, национално и местно законодателство. Община Сърница има разработена Наредба за опазване на околната среда на територията на Община Сърница, приета на заседание на Общинския съвет с Решение №054/28.03.2019г. През 2016 г. е приета Наредба за управление на отпадъците на територията на община Сърница (Решение №28/28.03.2016г. на Общинския съвет).

Други стратегии, планове и програми, които се изпълняват в областта на околната среда са:

- План за развитие на община Сърница за периода 2015-2020 г. (В процес на изготвяне е План за развитие на общината за периода 2021-2027 г.);
- План за развитие на горите и горските територии на община Сърница за периода 2017-2025 г.

5.2 СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ

По проблемите на околната среда и здравния статус на населението община Сърница поддържа информационен обмен и е партньор със следните регионални органи на централни ведомства:

- РИОСВ – Пазарджик;
- ИАОС и РЛ Пазарджик към ИАОС;
- Регионална здравна инспекция – Пазарджик към МЗ;
- Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ (БДЗБР)- Благоевград;
- Областна администрация – Пазарджик;
- „Областна дирекция земеделие и гори“ – Пазарджик, към МЗГ;
- Отдел „Статистически изследвания - Пазарджик“ към НСИ;
- Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Пазарджик;
- Областна дирекция по безопасност на храните – Пазарджик.

Община Сърница следва да си сътрудничи по проблемите на опазване на околната среда със съседните общини: община Велинград и община Батак; община Доспат, Област Смолян; община Сатовча, община Гърмен и община Белица, Област Благоевград.

За решаване на проблемите по управление на отпадъците Община Сърница работи в тясно сътрудничество с останалите общини, членове на РСУО - Доспат, Сатовча, Девин и Борино.

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация си сътрудничи с редица фирми, бизнес организации и граждани на нейната територия:

- „ВКТВ“ ЕООД, гр. Велинград - за разрешение за задоволяване на битовите и производствени нужди – водовземане от градската водопроводна мрежа;
- Държавно горско стопанство Селище (ДГС Селище);
- други.

5.3 ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Информация за състоянието на околната среда, предстоящи екологични мероприятия, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се публикува на интернет страницата на община Сърница. Населението се уведомява за инвестиционни предложения и проекти на подробни устройствени планове.

Информацията се предоставя също и в областни вестници, в местните медии – кабелна телевизия, местен радиовъзел, информационни кампании. Уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в Общината, се обявяват публично с обява в областен ежедневник, поставя се обява на таблото в сградата на Общината.

5.4 ОБЩНСКИ БЮДЖЕТ И ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОС

Дейностите по опазване на околната среда се финансират от общинския бюджет и европейски оперативни програми за финансиране.

Основният приход в общинския бюджет за обезпечаване на тези дейности е таксата за битови отпадъци, която се събира от населението и фирмите, генериращи отпадъци. Таксата за битови отпадъци се заплаща за услугите по: събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране; третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации; поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината.

Размерът на такса "битови отпадъци" се определя въз основа на "План-сметка за приходите и разходите от такса смет", като за целта е приета методологията от Общинския съвет. Основата, която се използва за определяне на такса смет в община Сърница, е данъчната оценка на жилищните имоти на граждани и предприятия и отчетната стойност на нежилищните имоти на фирми, предприятия и учреждения.

Кметът на общината внася аргументирано предложение за размера на такса смет в Общинския съвет, който взема крайното решение. Размерът на таксата за жилищни и нежилищни имоти на гражданите и предприятията, находящи се територията на гр. Сърница се определя на 6 промила върху данъчната оценка на застроените недвижими имоти в регулация и извън регулация и 8 промила за с. Медени поляни и с. Побит камък и 0,6 промила за незастроени имоти в регулация и извън регулация от които:

за събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им, осигуряване на съдове за съхраняване на битови отпадъци – контейнери, кофи и други - 3 промила за застроените недвижими имоти извън и в регулация (2 промила за селата) и 0 промила за незастроени имоти извън и в регулация (0,1 промила за селата).

- за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците – 2 промила за застроените имоти в и извън регулация и 0.1 промила за незастроените имоти извън и в регулация;
- за поддържане чистота на териториите за обществено ползване - 1 промил за застроени имоти в и извън регулация и 0.5 промила за незастроени имоти извън и в регулация.

Най-висок е размерът на таксата за нежилищни имоти на предприятията, находящи се територията на всички населени места в общината, който се определя на 8,5 промила върху по-високата между отчетната стойност и данъчната оценка на застроените недвижими имоти в регулация, 5 промила за застроени имоти извън регулация и 0,6 промила за незастроени имоти в регулация и извън регулация.

Тази основа – данъчна основа на имотите за населението и отчетната стойност за нежилищните имоти на юридическите лица - предстои да се ревизира, във връзка с чл. 67 ал. 8 от Закона за местните данъци и такси, последните изменения в сила от 17.02.2021 г., основите за определяне на размера на таксата за битови отпадъци, които общинският съвет може да приеме

- за услугите по събиране, транспортиране, третиране и депониране са:
 - а) индивидуално определено количество битови отпадъци
 - б) количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове и честотата за тяхното транспортиране;
 - в) брой ползватели на услугата в имота;

- за услугата по поддържане на чистотата:
 - а) брой ползватели на услугата в имота;
 - б) разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

В следващата таблица са дадени планираните разходи за дейности по управление на отпадъците:

Таблица 5-1 Планирани разходи за дейности по управление на отпадъците 2016-2020
Г., ЛВ

	2016	2017	2018	2019	2020
1. Осигуряване на нови съдове	0	49 000	12 760	6380	23 880
2. Сметосъбиране и извозване на БО	96 996	90 852	103 240	118 640	112 910
3. Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или др. инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, вкл. отчисленията по чл. 60 и 64 от ЗУО	30 000	98 916	105 932	140 332	154 521
3.1. Отчисления по чл. 60 от ЗУО			3 732	3 732	3 421
3.2. Отчисления от чл.64 от ЗУО			54 000	68 400	104 500
3.3. Разходи за депониране на БО и внесен ДДС по чл. 163а от ЗДДС			43 200	43 200	39 600
3.4. Проектиране на площадка за масово разпространени отпадъци и претоварна станция			5 000	25 000	7 000
4. Почистване на територии за обществено ползване	7 000	10 000	21 000	21 000	8 000
4.1. Разходи за зимно поддържане на улици, площади и паркове			10 000	10 000	4 000
4.2. Разходи за почистване при летни условия на улици, площади и паркове			3 000	3 000	1 000
4.3. Разходи за почистване на замърсявания и нерегламентирани сметища			5 000	5 000	1 000
4.4. Почистване на дерета			3 000	3 000	2 000
Общо разходи	133 996	248 768	242 972	286 352	299 311*

Източник: Годишни план сметки, Решения на Общинския съвет

През 2020 г. са увеличени средствата за осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи и други. Увеличени са също и планираните разходи за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, като най-голям дял от тези разходи са за отчисленията по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците.

Планираните приходи от такса битови отпадъци за периода 2016-2020 година са представени в следващата таблица.

Таблица 5-2 Планирани приходи от такса битови отпадъци 2016-2020 г.

	2016	2017	2018	2019	2020
Общ размер на приходите	50 008	114 824	49 569	163 287	162 892
Физически лица	26 237	49 008	64 333	72 417	73 645
Юридически лица	23 771	65 816	113901	90 870	89 247
Планирани приходи заедно с предходен остатък	50 008	114 824	123 936	160 465	130 314

Източник: Годишни план сметки, Решения на Общинския съвет

Реалните постъпленията от такса битови отпадъци за 2020 г. са общо са 130 532,10 лв., като част от тях са постъпили стари задължения от предходни години.

Видно от разчетите, предствени в Таблица 5-1 и Таблица 5-2 става ясно, че община Сърница дофинансира разходите за управление на битовите отпадъци от други общински приходи.

Цената на депониране на отпадъците на Регионално депо за неопасни битови отпадъци - Община Доспат за 2020 г. за тон битов отпадък съгласно Решение на ОбС Доспат №14 взето с протокол №3 от 18.12.2015 г. за депониран отпадък е 36.00лв./т. с ДДС

Заложени са и следните отчисления:

- 69 лева на тон по чл. 64 от ЗУО;
- 3,11 лева за тон по чл. 60 от ЗУО за закриване на клетки първоначално сумата е била в размер на 6,43 лева за тон, като в последствие от депото и РИОСВ е намалена на 3,11 лв.;

Община Сърница, като част от РСУО-Доспат, заплаща отчисления и обезпечения по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО на РИОСВ Смолян. През 2020 г. е прието изменение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс във връзка с Ковид-19. С промените месечните обезпечения и отчисления за 2020 г. по чл. 60, ал. 2, т. 1 и 2 и чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците за периода от 1 март 2020 г. до 31 декември 2020 г. да останат по сметка на общината, която ги е събрала и да се разходват по решение на общинския съвет чрез вътрешни компенсирани промени, без да се изменя приетия от общинския съвет начин на определяне и размер на таксата за битови отпадъци. В тази връзка по сметката на община Сърница са възстановени преведените и неусвоени месечни обезпечения за периода от 1 март 2020 г. до 31 декември 2020 г.

РАЗДЕЛ II. SWOT АНАЛИЗ

SWOT – анализът разглежда силните и слаби страни на община Сърница, както и евентуалните възможности и заплахи, които я заобикалят. Представени са като матрица, която съдържа четири основни елемента, групирани като вътрешни за общината (силните и слабите страни) и външни за нея (възможностите и заплахите).

SWOT анализът е метод за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика. Методът цели да установи:

- Кои са потенциалните силни страни на общината, които се явяват двигател за нейното развитие.
- Кои са вътрешните слаби страни и външните заплахи, които са пречка за развитието на общината и представляват риск за реализацията на програмата.

Силни страни. Силните страни са ресурси или други предимства, които притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на околната среда.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на община Сърница са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира Общината в бъдеще.

Силни страни	Слаби страни
- Биологично разнообразие и значителен дял на гори, защитени територии и зони в екологичната мрежа НАТУРА 2000. - Богати природни ресурси. - Липса на сериозни източници на замърсяване на околната среда. - Добро качество на атмосферния въздух. - Липса на източници на наднормен шум и йонизиращи лъчения. - Липса на замърсяване на почвите. - Благоприятни условия за развитие на биоземеделие и животновъдство. - Изградена система за организирано сметосъбиране във всички населени	- Отрицателен баланс между приходите и разходите за опазване на околната среда и управление на отпадъците. - Частично изградена канализация и липса на ПСОВ. - Заустване на отпадни води в река Доспат и язовир Доспат. - Основен източник на енергия в общината са твърдите горива. - Високо ниво на депониране на рециклируеми, строителни и биоразградими отпадъци. - Липса на разделно събиране на отпадъците. - Периодично възникване на нерегламентирани замърсявания в

места в общината - Наличие на нормативна база и стратегически документи на местно ниво за разрешаване на проблемите по опазване на околната среда. - Изградена инсталация за компостиране и инсталация за предварително третиране на твърди битови отпадъци към регионалното депо	общината. - Липса на достатъчно собствени финансови средства за финансиране на големи екологични проекти.
Възможности	Заплахи
- Интегриране на консервационните цели в горскостопанските практики. - Адаптиране на залесяванията към климатичните промени и увеличаване капацитета на горите за редуциране на вредните емисии в атмосферата. - Усвояване на горските ресурси и развитие на предприятия за преработка на диворастящи плодове, билки и гъби. - Потенциал за развитие на биологично земеделие, растениевъдство и животновъдство с висока добавена стойност. - Изграждане на канализация във всички населени места на общината. - Изграждане на ПСОВ - Развитие на система за разделно събиране на отпадъците във всички населени места. - Използване на нови технологии за третиране и оползотворяване на отпадъците. - Намаляване използването на конвенционални източници на енергия и замяната им с възобновяеми. - Въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение. - Развитие на екотуризъм. - Повишаване на екологичната култура на населението за опазване на околната среда. - Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на екологични проекти.	- Продължаващата тенденция за намаляване на броя на населението в общината; - Замърсяване на околната среда от антропогенни и други фактори. - Глобално изменение на климата, водещо до изместване на климатичните зони и пораждање на ресурсни проблеми. - Опасност от засушаване и пресъхване на повърхностните водни източници в резултат на глобалното затопляне - Нарастването на енергийните нужди може да доведе до неекологосъобразни решения и увеличаване използването на твърди горива. - Незаконна сеч и браконьерство в горите. - Риск от горски пожари и природни бедствия. - Увеличаващи се разходи за дейностите за сметосъбиране и депониране на отпадъците. - Социална чувствителност към повишаване на такса „Битови отпадъци“. - Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани сметища. - Недостатъчна държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на опазването на околната среда.

РАЗДЕЛ III. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Общинската програма за опазване на околната среда се явява един от основните инструменти за защита и опазване на наличните природни ресурси, запазване на постиженията, където ги има, и подобряване на екологичното състояние в областите, където е необходимо, като е съобразена със сферите на компетенция и възможностите на Община Сърница. Визията за околна среда е кратка, ясна и вдъхновяваща формулировка на най-важните цели и желания на местната общност за бъдещото развитие на средата, която тази общност обитава, изгражда и поддържа.

Приетата визия, определяща желаното и постижимо състояние в екологичен аспект на община Сърница за периода 2021-2027 г. е следната:

**УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА
ОБЩИНА СЪРНИЦА КАТО ПРИВЛЕКАТЕЛНО, ЧИСТО
И ЗЕЛЕНО МЯСТО СЪС СЪХРАНЕНА ПРИРОДА И
ЗДРАВΟΣЛОВНА ЖИЗНЕНА СРЕДА**

Така формулираната визия отразява виждането за развитие на общината съобразено с наличния природен потенциал при отчитане на интересите на местното население. Визията на Общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

РАЗДЕЛ IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

С програмата се прави опит да се фокусират управленските процеси и да се даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че община Сърница да успее да запази и надгради постигнатото до момента, и в същото време да създаде и развива конкурентни предимства от потенциала си.

С оглед определянето на конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата в общината и с оглед на определената визия, **стратегическата цел** за периода 2021-2027 година може да бъде определена по следния начин:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Стратегическата цел на Община Сърница в областта на околната среда е да се ангажира и съдейства за опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда по всичките ѝ компоненти и фактори на въздействие, за намаляване на риска за здравето на населението.

Ако приемем, че основата на настоящата програма е триединството: чиста околна среда – съхранени природни ресурси – по-добро качество на живот, то може да осигури на жителите на общината един по-добър, здравословен и безопасен живот. Въз основа на това се определя основната посока за предприемане на активни действия, които да спомогнат за запазване и подобряване на околната среда. Всяко формулиране, конструиране и степенуване на цели и приоритети е до известна степен условно поради тясната взаимовръзка и взаимодействие между тях. Намерението на общинската администрация е да продължи да работи за интегриране на въпросите, засягащи околната среда във всички останали сектори.

За постигане на поставената стратегическа цел Общинската програма за опазване на околната среда на община Сърница за периода 2021-2027 година поставя следните **приоритети**:

ПРИОРИТЕТ 1

Съхраняване на природните ресурси и подобряване на екологичните показатели на територията на общината.

ПРИОРИТЕТ 2

Подобряване на състоянието и развитие на инфраструктурата свързана с опазване на околната среда.

ПРИОРИТЕТ 3

Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазването на околната среда.

МЕРКИ ПО ПРИОРИТЕТ 1:

- *Контрол върху качеството на въздуха*
- *Контрол върху качеството на водите*
- *Опазване на качеството на земите и почвите*
- *Опазване на биоразнообразието*
- *Поддържане на зелени площи*

МЕРКИ ПО ПРИОРИТЕТ 2:

- *Подобряване на качеството на въздуха*
- *Развитие на системата за управление на качеството на водите*
- *Изпълнение на мерките заложи в ОПУДО 2021-2027*
- *Елиминиране на причините за загуба на биоразнообразие*
- *Развитие на системата от зелени площи*

МЕРКИ ПО ПРИОРИТЕТ 3:

- *Повишаване на институционалния капацитет*
- *Повишаване на обществената информираност и ангажираност*

За да бъдат постигнати така определената стратегическа цел и приоритети са идентифицирани **мерките**, към които да бъдат насочени усилията на общинската политика за опазване на околната среда, както и за устойчиво и балансирано развитие.

Мерките по Приоритет 1 и Приоритет 3 могат да се разглеждат като „меки мерки“. Мерките по Приоритет 2 са свързани с развитие на инфраструктурата свързана с опазване на околната среда и изискват значителни инвестиции.

Така формулираните мерки акцентират върху усилията на общината насочени към запазване, подобряване и възстановяване на природната среда и развитие на екологичната инфраструктура, водещи до подобряване качеството на живот на населението, привличането на повече туристи и повишаване на възможностите за инвестиции в общинската икономиката.

Таблицата по-долу представя конкретните дейности, които е необходимо да бъдат предприети към всяка определена мярка по съответния приоритет.

Таблица III 1-1 Дейности по реализацията на Програмата

Мярка	Дейност
ПРИОРИТЕТ 1 - Съхраняване на природните ресурси и подобряване на екологичните показатели на територията на общината	
Контрол върху качеството на въздуха	Контрол на източниците на емисии на територията на общината
Контрол върху качеството на водите	- Мониторинг на качеството на подземните води - Мониторинг на качеството на повърхностните води - Контрол на качеството на производствени отпадъчни води
Опазване на качеството на земите и почвите	Възстановяване на почвеното плодородие на установени нарушени терени край селищните образувания
Опазване на биоразнообразието	- Поддържане на благоприятно състояние на природните местообитания - Участие в мониторинга на запазване на биоразнообразието - Изпълнение на мерките от Раздел „Лечебни растения“, в т.ч. и в частта за контрол на билкосъбирачите и билкозаготвителните пунктове на територията на общината
Поддържане на зелени площи	- Изработване на визия за развитие на зелените площи на територията на общината; - Планиране на зелената система в новия общия устройствен план на общината
Подобряване на системата за ограничаване на шума в градската среда	Провеждане на измервания за установяване на максимални, средни и минимални еквивалентни шумови нива в dB на определените контролни пунктове в гр. Сърница
ПРИОРИТЕТ 2 - Подобряване на състоянието и развитие на инфраструктурата свързана с опазване на околната среда	
Подобряване на качеството на въздуха	- Изпълнение на мерки за постепенна подмяна на печки за домашно отопление на твърди горива с екологосъобразни такива - Реконструкция и ремонт на II-ри, III-ти и IV клас пътища
Въвеждане на ефективно енерго потребление на територията на общината	Разработване и реализация на проекти за енергийна ефективност
Развитие на системата за управление на качеството на водите	- Доизграждане на канализационната мрежа в населените места - Изготвяне на нов проект за изграждане на инсталация за пречистване и отвеждане на отпадъчните води
Екологосъобразно управление на отпадъците	Изпълнение на мерките заложи в ОПУО 2021-2028

ПРИОРИТЕТ 3 - Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазването на околната среда	
Повишаване на институционалния капацитет	• Създаване на „екологичен електронен бюлетин“ на интернет страницата на общината • Обучение и повишаване на капацитета на служителите на общинска администрация за прилагане на екологичното законодателство • Своевременна актуализация и допълване на общинските наредби и програми с отношение към опазване на околната среда
Повишаване на обществената ангажираност	• Информиране на земеделските стопани за прилагане на екологичните изисквания относно земеделските практики • Засилване участието на населението в система за разделно събиране на отпадъци

2. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към ПООС представя необходимите средства, източниците на финансиране и отговорностите, свързани с реализиране на определените приоритети и мерки за тяхното постигане.

Таблица III 2-1 План за действие

№	Мярка	Деятности	Средства (лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорни институции
ПРИОРИТЕТ 1 - СЪХРАНЯВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ И ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА						
1.	Всички по Приоритет 1	Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване (ОВОС, Разрешителни режими, ISO 14000 и др.)	-	Компании и организации на територията на община Сърница	постоянен	Общинска администрация, РИОСВ
2.	Контрол върху качеството на въздуха	Контрол на източниците на емисии на територията на общината	-	държавен и общински бюджет	2022-2027	РИОСВ, Община Сърница
3.	Контрол върху качеството на водите	Мониторинг на качеството на подземните води	-	ВКТВ ЕООД Велинград	2022-2027	РИОСВ, ВКТВ ЕООД Велинград
4.		Мониторинг на качеството на повърхностните води	-	Държавен бюджет	2022-2027	РИОСВ, БД
5.		Контрол на качеството на производствени отпадъчни води	-	ВКТВ ЕООД Велинград, фирми	2022-2027	ВКТВ ЕООД Велинград
6.		Поддържане състоянието на санитарно-охранителните зони (СОЗ) на водоизточниците в съответствие с нормативните изисквания	-	ВКТВ ЕООД Велинград	постоянен	ВКТВ ЕООД Велинград
7.	Опазване на качеството на земите и почвите	Възстановяване на почвеното плодородие на установени нарушени терени край селищните образувания. Почистване и рекултивиране	50 000	Общински бюджет, ПУДООС, донорски програми	2022-2027	Община Сърница, РДГ
8.	Подобряване на	Провеждане на измервания за установяване на	3 000	Общински	постоянен	Община Сърница,

	системата за ограничаване на шума в градската среда	максимални, средни и минимални еквивалентни шумови нива в dB на определените контролни пунктове в гр. Сърница		бюджет, бюджет на РИОКОЗ		РИОКОЗ
9.	Опазване на биоразнообразието	Поддържане на благоприятно състояние на природните местообитания	30 000	НПО , донорски програми, Общински бюджет	постоянен	Общинска администрация, РИОСВ, ДГС, РДГ-Пазарджик
10.		Участие в мониторинга на запазване на биоразнообразието	5 000	донорски програми, НПО, Общински бюджет	постоянен	Общинска администрация, ИАОС, РИОСВ, ДГС, РДГ-Пазарджик
11.		Изпълнение на мерките от Раздел „Лечебни растения“, в т.ч. и в частта за контрол на билкосъбирачите и билкозаготвителните пунктове на територията на общината	-	Общински бюджет	постоянен	Общинска администрация, РДГ, ДГС, РИОСВ, Областна администрация
12.	Поддържане на зелени площи	Поддържане на изградените зелени площи	-	Общински бюджет	ежегодно	Общинска администрация
13.		Изработване на визия за развитие на зелените площи на територията на общината, съгласно общия устройствен план на общината	10 000	Общински бюджет	2023	Общинска администрация
ПРИОРИТЕТ 2 - ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО И РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА СВЪРЗАНА С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА						
14.	Подобряване на качеството на въздуха	Проучване за установяване на броя на желаещите домакинства да преминат от печки на твърдо гориво на такива с по-ниски емисии	-	Общински бюджет	2022	Общинска администрация
15.		Кандидатстване по ПОС 2021-2027 с проект за подмяна на печки в домакинствата на твърди горива с екологосъобразни такива	350 000	ПОС 2021-2027	2022-2024	Общинска администрация
16.	Въвеждане на ефективно енергопотребление на територията на общината	Разработване и реализация на проекти за енергийна ефективност, в т.ч.: - реконструкция/ ремонт на общински сгради с цел подобряване на енергийната им ефективност; - използване на възобновяеми енергийни източници, в	600 000	Програма за Развитие на Селските райони 2021-2027 г.,	Постоянен	Община Сърница, общински организации

		т.ч. дървесни брикети, слънчеви колектори и др.		ПУДООС, Общински бюджет		
17.	Подобряване на качеството на въздуха	Реконструкция и ремонт на II-ри и III-ти клас пътища	Съгласно изготвената проектна документац ия	АПИ, МРРБ	2022-2027	Община Сърница, областна администрация
18.		Ремонт на общинска пътна мрежа (IV-то класни пътища)	Съгласно изготвената проектна документац ия	Програма за развитие на селските райони 2021-2027 г., Общински бюджет	2022-2027	Община Сърница
19.	Развитие на системата за управление на качеството на водите	Доизграждане на канализационната мрежа в населените места	Съгласно изготвената проектна документац ия	Общински бюджет, ВиК Оператор, ПОС 2021-2027, външно финансиране	2022-2027	Община Сърница, ВКТВ ЕООД Велинград
20.		Изготвяне на нов проект за изграждане на инсталация за пречистване и отвеждане на отпадъчните води	100 000	ВиК Оператор, Общински бюджет	2022-2023	ВКТВ ЕООД Велинград Община Сърница
21.		Строителство и пускане в експлоатация инсталация за пречистване и отвеждане на отпадъчните води	Съгласно изготвената проектна документац ия	ВиК Оператор, Общински бюджет	2024-2027	ВКТВ ЕООД Велинград Община Сърница
22.	Екологосъобразно управление на отпадъците	Изпълнение на мерките заложи в ОПУО 2021-2028	Съгласно стойности, заложи в ОПУО 2021- 2028	Общински бюджет, Европейски фондове и други международни и национални финансиращи	2022-2027	Община Сърница. РИСОВ, МОСВ, РСУО-Доспат

				структури		
ПРИОРИТЕТ 3 - ПОВИШАВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ И ОБЩЕСТВЕНАТА АНГАЖИРАНОСТ В ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА						
23.	Повишаване на институционалния капацитет	Изготвяне на ежегоден отчет за изпълнението на програмата и внасянето му в ОБС Сърница. Представяне на екземпляр от отчета в РИОСВ Пазарджик.	-	Общински бюджет	31 март, ежегодно	Община Сърница
24.		Обучение и повишаване на капацитета на служителите на общинска администрация за прилагане на екологичното законодателство	2 000	Общински бюджет	ежегодно	Община Сърница
25.		Своевременна актуализация и допълване на общинските наредби и програми с отношение към опазване на околната среда	-	Общински бюджет	2022-2027	Община Сърница
26.	Повишаване на обществената информираност и ангажираност	Създаване на електронен бюлетин на интернет страницата на общината и информационни табла с актуална информация за състоянието на околната среда	-	Общински бюджет	2022-2027	Община, РИОСВ, спонсори
27.		Провеждане на „Дни на екологията“ в гр. Сърница и на други инициативи за отбелязване на световни и международни дни, свързани с опазването на околната среда.	15 000	Общински бюджет, спонсори	2022-2027	Община, РИОСВ, ООп, училища, НПО, спонсори
28.		Организиране на информационни кампании свързани с опазване на околната среда;	20 000	ПУДООС, програми за безвъзмездно финансиране, общински бюджет,	2022-2027	Община, училища, НПО
29.		Организиране на информационни кампании свързани с предотвратяване образуването на отпадъци и засилване участието на населението в системите за разделно събиране на отпадъци	Съгласно ОПУДО 2022 - 2028	Организации по оползотворяване	2023 - 2027	организации по оползотворяване, Община, училища, НПО

РАЗДЕЛ VI. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2027 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице. За установяване на степента на изпълнение на целите на ПООС се предвижда система за наблюдение и оценка.

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез индикатори за изпълнение) за постигане целите на ПООС и спазени ли са основни принципи, като прозрачност и публичност. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите, се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

Наблюдението и оценката следва да отчитат настъпващите промени в състоянието на околната среда, в резултат от предприетите действия. За тази цел е разработена система от индикатори, разгледани в плана за действие на общинската програма за опазване на околната среда.

По отношение на реализацията на заложените в Програмата цели, мерки и задачи, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение на еколога на общината.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ПООС, координиращ орган е РИОСВ-Пазарджик.

Контролът по изпълнението на програмата се осъществява от Общински съвет – Сърница. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта се изготвя Отчет за изпълнение на Програмата за предходната година, който се представя **в срок до 31 март** и се публикува на Интернет страницата на общината. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ – Пазарджик.

Програмата за опазване на околната среда на община Сърница, има характер на отворена система, която периодично ще бъде актуализирана и допълвана. Отчита се натрупания опит, трудностите и неуспехите, извършват се корекции на съществуващите вече насоки за развитие в посока към адаптиране на новите обстоятелства и промени във вътрешната и външна среда.

Основните компоненти на ПООС (визия, цели, мерки в плана за действие) имат за цел да дадат перспективи и насоки за развитие. Тези компоненти не ограничават възможността да бъдат разработвани, предлагани и реализирани и други практически мерки и дейности, стига да са финансово и организационно обезпечени. В този смисъл партньорството между общинските власти, областната администрация, държавата, бизнес субектите, НПО и всички заинтересовани лица и институции ще осигури възможност за изпълнение на по-голям обем от планираните мерки и дейности.

РЕЧНИК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ

„Биоотпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

„Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

„Битови отпадъци“ са "отпадъци от домакинствата" и "подобни на отпадъците от домакинствата".

„Депониране на отпадъци“ е метод, при който не се предвижда последващо третиране на отпадъците и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от три години - за отпадъци, предназначени за оползотворяване, и една година - за отпадъци, предназначени за обезвреждане.

„Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

„Обезвреждане“ е всяка дейност, която не е оползотворяване, дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия.

„Оползотворяване“ е дейност, при която отпадъкът се използва за полезна цел чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на конкретна функция, или подготовката на отпадъка да изпълнява тази функция в производствено предприятие или в икономиката като цяло. Оползотворяването включва повторната употреба, рециклирането и оползотворяването на енергия.

„Организация по оползотворяване“ е юридическо лице, регистрирано по Търговския закон или съгласно националното му законодателство, което не разпределя печалба и което управлява и/или самостоятелно извършва дейностите по разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци.

„Отпадъци от домакинствата“ са отпадъците, образувани от домакинствата.

„Парникови газове“ са: въглероден диоксид (CO₂), метан (CH₄), азотен оксид (N₂O), флуоровъглеродороди (HFCs), перфлуоровъглеродороди (PFCs) и серен хексафлуорид (SF₆), и други естествени и антропогенни газообразни компоненти на атмосферата, които абсорбират и повторно излъчват инфрачервена радиация.

„Повторна употреба“ е всяка дейност, чрез която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени.

„Подготовка за повторна употреба“ е проверка, почистване или ремонт, операции по оползотворяване, посредством които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, така че да могат да бъдат повторно използвани без всякаква друга предварителна обработка.

„Рециклиране“ е всяка дейност по оползотворяване, посредством която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности.

РАЗДЕЛ VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Програма за управление на отпадъците на община Сърница 2021-2027 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. РАЗДЕЛ „Лечебни растения“